

Upravništvo: Ljubljana, Kneževa
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelci: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti: Ljubljana št. 11842, Praha čisto
75.000, Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina: 20 Din

za inozemstvo 40 — Din

Uredništvo:

Ljubljana, Kneževa ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2582).
Celje: Kneževa ul. 9. Telefon št. 190.

Kupopis se ne vrača. — Oglaš po
tarifi

Proračunska razprava v senatu

Finančni odbor senata je včeraj končal razpravo o proračunu in predložil svoje poročilo senatu

Beograd, 14. marca. p. Finančni odbor senata je zasedal včeraj in danes ves dan ter je po dolgi razpravi danes popoldne tudi v podrobnejši sprejeti proračun s finančnim zakonom neizpremenjen, kakor ga je odobrila Narodna skupščina. Včeraj je finančni odbor senata razpravljaval o proračunu notranjega in prometnega ministristva ter je oba proračuna po ekspozitu ministra dr. Srčkaija odobril. Proračunski odbor inž. Radičevića soglasno odobril.

Na današnji seji finančnega odbora, ki se je začela ob 9. je prišel v debato proračunski odbor senata v mornarice. Vojni minister general Drago Stojanović je podal obširen ekspozit, nato pa so govorili senatorji g. Špira Hadži-Ristić, dr. Ploj, de, Vlada Andrić, dr. Temišić. Določilo se je v Kosta Timotijević. Sledila je debata o proračunskih gradbenih in kmetijskih ministristva, ki sta bila po daljši razpravi odobreni. V razpravi o proračunu ministristva za trgovino in industrijo je podal minister dr. Kramer obširen ekspozit, o katerem se je razvila živahna razprava.

Jugoslovenska delegacija pri Tardieuju

Obisk naših parlamentarcev v francoskem parlamentu Sprejem pri Tardieuju

Pariz, 14. marca. AA. Člani jugoslovenske delegacije, ki je zastopala jugoslovenski parlament na pogrebu Aristida Brianda je davi posetila Burbonsko palačo, kjer jo je sprejel predsednik parlamenta Fernand Buisson. Predsednik francoskega parlamenta je imel nato sestanek s predsednikom jugoslovenskega parlamenta dr. Kumanudjem, s podpredsednikom jugoslovenskega senata dr. Franom Novakom in člani jugoslovenske delegacije, katere je spremljal jugoslovanski poslanik v Parizu dr. Spalajković. Nato so si člani jugoslovenske delegacije ogledali parlament in galerije z izredno lepimi gobelini. Zanimali so se takisto za administrativne posele francoskega parlamenta, nakar so prisostvovali seji parlamenta v loži, rezervirani za goste

predsednika francoske republike.

Pariz, 14. marca. AA. Havas poroča: Predsednik francoske vlade je danes ob 14.45 sprejel člane jugoslovenske parlamentarne delegacije. Predstavil mu jo je jugoslovanski poslanik v Parizu dr. Spalajković. Po obisku, ki je bil izredno prijeten, je predsednik jugoslovenske skupščine dr. Kumanudi pojasnil zastopniku Havasa povod prihoda jugoslovenske delegacije v Pariz ter nato še pristavil: Današnji dan pa smo izkoristili, da pozdravimo v imenu jugoslovenskega parlamenta in jugoslovenskega naroda predsednika francoske vlade g. Tardieuja, ki spada med najboljše poznavalce naše države in naše ga življenja. Zavedamo se, da lahko računamo na njegovo prijateljstvo.

Bolgarija napoveduje moratorij

Ker ni finančni odbor Društva narodov dovolil nobenih olajšav, je Bolgarija ustavila plačevanje inozemskih dolgov

Sofija, 14. marca. AA. Vsa Bolgarija je že 10 dni nestrno pričakovala poročil iz Pariza o sklepu finančnega odbora Društva narodov glede bolgarske prošnje, naj se ji dovolijo olajšave pri vračanju predvojnih dolgov. Po poročilih istov. so bolgarski delegati pravkar sporočili, da so se pogajanja končala nepovoljno, ker stoji finančni odbor Društva narodov na stališču, da Bolgarija lahko vrača svoje dolgeve na podlagi sporazuma iz l. 1925. Kljub temu je ministrski svet sklenil priporo-

čiti bolgarskim delegatom v Parizu, naj še nadalje vztrajajo na prošnji po omenjenih olajšavah.

Listi končno opozarjajo vlado in javnost na svoječasno izjavo predsednika vlade Mušanova, da Bolgarija ne bo mogla 15. t. m. plačati rednega mesečnega obroka na račun svojih inozemskih državnih dolgov, če ne dobi zaprosenih olajšav.

Sofija, 14. marca. AA. Bolgarska vlada bo s 15. marcem ukinila plačevanje obresti vseh zunanjih posojil.

Posledice Kreugerjevega samomora

Silen padec Kreugerjevih akcij — Švedska vlada dovolila kratek moratorij za vsa podjetja Kreugerjevega koncerna

Stockholm, 14. marca. AA. Švedski parlament in senat sta sprejela zakonski načrt, ki pooblašča vlado, da sme dovoliti kratek moratorij vsem podjetjem, ki jih je prizadela Kreugerjeva smrt.

Stockholm, 14. marca. s. Po včerajšnjem sklepu parlamenta v vprašanju moratorija se je danes vršila seja ministrskega sveta. Vlada je sklenila, da stoni moratorij v veljavno ter je akcijam Bolaget-Kreuger in Toll, dalje podružnicam USA, Sefor in Umngsvik ter zapuščini Kreugerja in nekaterim njegovim sodelavcem, ki so bili

v osebnih zvezah z družbo, dovoljen moratorij do 31. marca. V tem času se bo povelil položaj podjetja.

Pariz, 14. marca. s. Vpliv Kreugerjeve smrti je bil na pariškem trgu večji, kakor so pričakovali. Šindikat borznih senzalov je določil kurz Kreugerjevih in Tollovih obliacij v terminskem prometu s 50 franki napram 147,50 frankov.

London, 14. marca. s. Na borzi so danes Kreugerjeve in Tollrove akcije, ki so v soboto notirale 6,5, notirale po kursu 2,5.

Reprezentativna jugoslovenska umetniška razstava v Pragi

Beograd, 14. marca. v. O priliki vseslovenskega zleta v Pragi se bo vršila v češkoslovaški prestolnici večja reprezentativna jugoslovenska umetniška razstava. Za organizacijo razstave so izvedene že vse potrebne priprave. Razstava bo nameščena v najbolj reprezentativnih prostorih prške mestne hiše. Za kritje stroškov razstave je nakazal prosvetni minister po odobritvi ministrskega sveta 60.000 Din.

Iz državne službe

Beograd, 14. marca. p. Z odlokom ministra pravde so povišani v višjo položajno skupino pisarniški oficijal okrajnega sodišča v Kostanjevici Jakob Zargi, kancelisti okrajnih sodišč Fran Bokalič v Kamniku, Ferdinand Paradiž v Kočevju, Filip Cegovnik v Prevaljah, Josip Pintar v Ptuj, Janez Žagar v Murski Soboti, Anton Holc pri Svetem Lenartu, Fran Ferjančič v Prevaljah, Josip Hebar v Novem mestu in Miroslav Kušar v Ptuj. — Upokojeni so Ivan Skvarča, oficijal pri okrajnem sodišču na Vrhniki ter jetniški pazniki Karl Jeglič pri deželnem sodišču v Ljubljani, Martin Bajde pri okrajnem sodišču v Mariboru, Miha Boštale, Ivan Borko, Ivan Leše, Avgust Potokar, Andrej Leben, Fran Humer in Josip Piculin pri deželnem so-

dišču v Ljubljani, Jernej Klenovšek pri okrajnem sodišču v Celju, Jakob Leskovšek pri okrajnem sodišču v Mariboru, Josip Frank, poduradnik pri deželnem sodišču v Ljubljani in služitelj Fran Meznarič pri okrajnem sodišču v Novem mestu.

Odlikovanje

Beograd, 14. marca. v. S kraljevim ukazom sta odlikovana češkoslovaški poslanik na našem dvoru dr. Robert Fliedner z redom sv. Save I. stopnje in češkoslovaški prosvetni minister dr. Deder z redom Jugoslovenske krone I. stopnje.

Beograd, 14. marca. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili odlikovani z redom jugoslovenske krone III. stopnje: Dragoslav Gjorgijević načelnik prosvetnega ministristva, dr. Tihomir Gjorgijević, redni profesor beogradske univerze, z redom jugoslovenske krone IV. stopnje pa Matej Hubad, ravnatelj državnega konservatorija v Ljubljani.

Iz diplomatske službe

Beograd, 14. marca. v. Na predlog zunanjega ministra je postavil tajnik poslanstva dr. Anton Novčančan za odpravnika poslov pri jugoslovenskem poslanstvu v Kairu.

Padec delavskih mezd v Nemčiji
Berlin, 14. marca. AA. Iz statističnih podatkov, ki jih je objavil statistični oddelci, se vidi, da so mezde delavcev v Nemčiji padle za 9,6%, delavci pa za 11,3%,

PO NEMŠKIH VOLITVAH

Vsa evropska javnost zadovoljna z izidom — Nemški nacionalci proti ponovnim volitvam

Berlin, 14. marca. r. Ob pozornosti vse Evrope in ostalega sveta so se vršile v Nemčiji predsedniške volitve. Gotovo niso še nobene volitve vzbujale takega zanimanja in današnji svetovni listi upravičeno naglašajo, da je vsem vodilnim svetovnim državnikom in politikom odleglo, ko je bil objavljen rezultat včerajšnjih predsedniških volitev, ki dokazuje, da je v Nemčiji kljub najhujši strankarski propagandi in bombastičnim nacionalističnim frazam zmaga treznost, zdrav razum in volja za nadaljevanje dela na konsolidaciji povojne Evrope.

Nič manjše zanimanje, kakor v inozemstvu ni vladalo za volitve niti v Nemčiji sami. Udeležba je bila rekordna. Glasovanje je trajalo od 9. zjutraj do 8. zvečer. Izid glasovanja je bil do poznih večernih ur negotov. Rezultati iz posameznih pokrajin so bili dokaj različni in nekaj časa je že izgledalo, da bo ostal Hindenburg v manjšini. Ko pa so pričeli prihajati glavni rezultati, je število Hindenburgovih glasov vedno bolj naraščalo in proti polnoči je skoro izgledalo, da bo imel Hindenburg absolutno večino ter da bo izvoljen že pri prvih volitvah. Okrog 2. zjutraj je postalo končno znano, da manjka Hindenburgu samo 168.000 glasov do absolutne večine.

Davi je bil uradno razglašen naslednji rezultat včerajšnjih volitev:

Skupno je bilo oddanih veljavnih glasov 37.660.377. Od tega so dobili:
Hindenburg 18.661.736,
Hitler 11.338.571,
Thälmann 4.982.079,
Düsterberg 2.557.876,
Winter 111.470,
Razcepljenih glasov 8.645.

Hindenburg je dobil torej 49,82 odstotkov vseh oddanih glasov. Ker ima po nemškem volilnem zakonu volilno pravico vsak državljan, ki je izpolnil 20. leto starosti, ne glede na spol, je bilo vseh volilnih upravičencev nad 43 milijonov. Volitev se je udeležilo 37,6 milijona, kar predstavlja povprečno udeležbo 86,2 odstotka. To je največja volilna udeležba v Nemčiji. V mesitih je dosegla volilna udeležba ponekod celo 96 odstotkov, so pa tudi mnogi kraji, kjer so prišli volilci vsi do zadnjega na volišče.

V primeri z državnozbornimi volitvami leta 1930 beležijo narodni socialisti velik porast glasov. Pridobili so nad 5 milijonov. Komunisti svojega posestnega stanja niso povečali in so ob najvztrajnejši propagandi komaj vzdržali svoje postojanke. Stranke weimarske koalicije so prav za prav nazadovale. Kljub temu pa je bilo oddanih za Hindenburga dva milijona glasov več, kakor pri zadnjih volitvah, kar je predvsem posledica večje volilne udeležbe. Najbolj razočarani so komunisti, ki so bili prepričani, da se bo v sedanjih težkih gospodarskih krizi in ob naraščajoči brezposelnosti številno njihovih glasov podvojilo. Narodni socialisti so računali na mnogo večji porast svojih glasov in jih je zato izid včerajšnjih volitev precej razočaral. Gotovo je, da bo do nemških nacionalci pri drugih volitvah glasovali za Hindenburga, čejar izid volitev je izven vsakega dvoma. Voditelj nemških nacionalcev, Hugenberg, je že danes napovedal v »Lokalanzetgerju«, da bodo predlagali v državnem zboru, naj se proglasi Hindenburg brez ponovnih volitev za izvoljenega.

Zmaga razsodnosti

Berlin, 14. marca. s. Berlinski tujtani listi ugotavljajo skoraj soglasno, da so prve volitve, čeprav so formalno ostale brez uspeha, praktično vendarle prinesle odločitev. Ni nobenega dvoma, da bo Hindenburg izšel kot končnovladni zmagovalec.

»Die Welt am Montag« govori o historičnem dnevu ter piše, da Nemčija noče nikar vedeti o Hitlerju in o fašizmu. Odločitev dne 13. marca govori za to, da je nemški narod enkrat za vselej odklonil fašizem. »Morgene« označuje izid volitev kot zmago razsodnosti ter pripominja, da je Hindenburg povsod kjer so bili narodni socialisti že na oblasti, dobil absolutno večino, tako v Hessenu in v Braunschweigu. Druge volitve so praktično brez pomena.

»Montagblatt«, organ opozicije v narodno-socialistični stranki, piše pod naslovom »Učinko Hitlerjev poraz«: Celokupnemu vodstvu narodno - socialistične stranke se mora očitati, da je varalo narodno zavedno mladino. Nemčija je sedaj pred nevarnostjo, da bo sploh izgubila te narodne kroge.

Monakovo, 14. marca. s. Tiskovni urad volstva narodno - socialistične stranke objavlja: Predsedniška volitev ni prinesla nobene kandidatu potrebne večine. Sedanjim oblastnikom je še enkrat uspelo odgoditi obračun na kratek čas. Narodno - socialistično gibanje bo s podvojenimi silami nadaljevalo borbo.

Osem mrtvih

Berlin, 14. marca. d. Predsedniške volitve v Nemčiji so v splošnem potekle mirneje, kakor so pričakovali sprčo velike agitacije in propagande, ki so jo razvile vse

stranke v volilni borbi. Po dosedanjih vesteh so zahtevale le osem smrtnih žrtev in večje število ranjencev. Tako je v Hückeswagenu pri Creteldu ustrelil neki narodni socialist v prepiru tri komuniste. Morila so aretirali. V Mörsu so napadli včeraj zjutraj narodni socialisti urad kršćanske strokovne organizacije, pri čemer je bilo hudo ranjenih 13 pristavev »Reichsbannerja«, ki so ga branili. Tudi v severni Nemčiji je prišlo do krvavih spopadov. V sobotni noči so se spopadli v Burgu narodni socialisti in pristasi »Reichsbannerja«, izmed katerih je bil eden smrtno ranjen. Prav tako poročajo iz vzhodne Nemčije o krvavih spopadih, ki so imeli za posledico smrtne žrtve. V Interburgu je 80 narodnih socialistov napadlo volilni lokal »Zelesne fronte« ter hudo ranilo 7 pristavev »Reichsbannerja«. Aretiranih je bilo 35 narodnih socialistov. V Schwerinu so našli na nekem trgu umirajočega nekoga moža, ki je imel sedem ran od noža in za katerega niso mogli ugotoviti, kateri stranki pripada. V Petershofu so se spopadli narodni socialisti in komunisti. Od strelav sta bila ranjena dva narodna socialisti. aretiranih pa je bilo 24 komunistov. Kakor že rečeno, so volitve zahtevale skupno osem smrtnih žrtev.

Proti drugim volitvam

Berlin, 14. marca. d. Državni predsednik Hindenburg je sporočil volilnemu odboru, da bo nastopil kot kandidat tudi pri drugih volitvah. Tudi Hitler namerava drugič kandidirati. Med nemškimi nacionalci prevladuje mišljenje, da bo Hindenburg pri drugih volitvah prav gotovo zmagal in da zaradi tega sploh ne bi bilo treba ponoviti volitev. Parlament naj bi sprejel zakon, po katerem bi se prve volitve proglasile kot končnovladne.

Hitler je dopolnje izdal proglas na pristase narodno - socialistične stranke, v katerem sporoča, da bo nadaljeval svojo dosedanje borbo v še bolj ostri meri. Čim se zaključijo definitivne predsedniške volitve, bo kakor pred volitvami razvil silen propagandni boj ne glede na to, kdo bo državni predsednik.

Berlin, 14. marca. d. Davi so se razširili glasovi, da Hitler ne bo več nastopil kot narodno - socialistični kandidat. Stranka bi kot kandidata pri drugih volitvah postavila generala v. Eppa.

V politični javnosti so davi govorili tudi o umiku Hindenburga, češ, da se je izrazil, da je izvršil svojo dolžnost ter utrl pot za drugi državni interes. Namesto Hindenburga naj bi za njegovo fronto kandidiral dr. Eckener. Vse te govorice, ki so se razširile kot senzacija, pa so bile kasneje demantirane.

Francija zadovoljna

Pariz, 14. marca. g. V pariških političnih krogih se zelo ugodno komentira rezultat včerajšnjih volitev v Nemčiji. Bivši minister Gernain-Martin izjavlja, da dopušča dejstvo, da je Hindenburg dobil 6 milijonov glasov več kot Hitler, upanje, da bo Nemčija ostala zvesta ideji zblizanja narodov. Rezultat včerajšnjih volitev sicer ni tak, da bi popolnoma zadovoljil, vendar pa dopušča nado za boljše bodočnost. Predsednik zunanje komisije zbornice, poslanec Bastide, je izjavil, da se sicer ne more trditi, da je šlo vse dobro, vendar pa se je treba zadovoljiti s sedanjim položajem, ki je mnogo boljši, kakor se je pričakovalo še pred nekoliko tedni.

Berlin, 14. marca. g. Komunisti so izjavili, da bodo tudi za druge volitve brezpo- gojno postavili svojega kandidata Thälmann.

Pariz, 14. marca. d. »Le Journal« ugotavlja v svojem poročilu o izidu nemških volitev zmago predsednika republike nad Hitlerjem in pravi, da bi nastali notranji nemiri in mednarodni zapletitaji, če bi bil Hitler izvoljen. Zato mora rezultat predsedniških volitev v Nemčiji pozdraviti ves svet.

Nacionalistična »La Victoire« pravi, da se mora Hindenburg zahvaliti za svojo zmago ne le svoji popularnosti in spoštovanju, ki ga uživa pri vseh Nemcih kot maršal Nemčije, marveč tudi državnemu kancelarju dr. Brüningu in centru, ki se je ogoren sprčo strahotne Hitlerjeve propagande postavil v svojo silo na stran državnega predsednika. Končno je treba Hindenburgovo zmago pripisati tudi politični inteligenci socialnih demokratov, ki so ponovili svoj manever iz l. 1925 ter niso postavili lastnega kandidata, vedoč, da bi s tem cepili lastne glasove.

Radikalna »La Fre Nouvelle« pravi, da je bil sklep socialnih demokratov da volijo vsi državnega predsednika, tem bolj upravičen, ker je izpolnil nado na boljše bodočnost. Ni treba tajiti da bi bodočnost Nemčije in vsega sveta postala bolj temna, če bi Hitler premagal svoje nasprotnike. Zato je bila naloga socialnih demokratov, da so spravili Nemčijo zopet na pravo pot.

Socialistični voditelj Leon Blum je v »Populaire« objavil članek, v katerem pravi, da Nemčija noče fašističnega režima. Kljub bedi je nemški narod zavrnil Hitlerja, ki je zbral komaj tretjino vseh glasov. Hitlerja bo njegov lastni pokret premagal. Jutri bo morda že pripravljali državni prevrat toda temu bo le sledil njegov popoln polom.

Poraz politične blaznosti

London, 14. marca. d. Vsa angleška javnost je pozdravila izid predsedniških volitev v Nemčiji. Tako pravi »Daily Telegraph« da niso bile še nikoli nobene volitve tako odločile ne le za eno samo državo, marveč za položaj vsega sveta. Če bi zmagal Hitler, bi nastale težave in zapletitaji v vsej mednarodni politiki in si-

cer prav v času, ko se državniki iz vseh koncev in krajev trudijo, da rešijo dalekosežne probleme. List se zavzema za Hindenburga in za program Brüningove vlade, ki je s svojo poštrevnostjo in praviimi nacionalnimi čustvi premagala lažnost in nejasnost Hitlerjevega programa. Če bi volitve drugače izpadle, bi morda že danes izbruhnila državljanska vojna in bi bil svet v zagati, iz katerega bi mu ne bilo naravnega zrhoda.

»News Chronicle« ugotavlja, da sta smisel za skupnost in izučzen do reda premagali politično blaznost. Hindenburg bo zmagal tudi pri drugih volitvah. Sprito njegove zmage bo dr. Brüning še nadalje nemški državni kancsar. Evropi pa bo zamčeno ojašanje njenega položaja. Visoke številke komunističnih in narodno-socialističnih glasov pa naj bi bile resen opomin, da je zadnji čas, da se Nemčiji da pomoč, ker bi sicer trajalo jamstvo, ki ga je včeraj Nemčija znova dala Evropi, le kratek čas in bi se lahko včerajšnja Hindenburgova zmaga že prihodnjič izpronečila v tragičen poraz, ko bi morda Hindenburga samega že več ne bilo.

Odmev v Švici

Curih, 14. marca. s. Rezultati predsedniških volitev v Nemčiji so bili v Švici v splošnem sprejeti z zadovoljstvom. »Neue Zürcher Zeitung« piše: Še redka, ki so se 13. marca zbrale okoli Hindenburga, ne smejo pustiti, ako hočejo rešiti Nemčijo pred padcem v kaos. »Basler National Zeitung« poudarja, da je nemški narod v svoji večini glasoval proti ekstremizmu. Čas, ki se je sedaj pridobil, se mora izrabiti za to, da se preboli kriza.

Hitlerjeve politične šanse v Prusiji

Berlin, 14. marca. s. Zaradi izrednega porasta svojih glasov imajo narodni socialisti mnogo izgledov, da bodo pri pruskih deželnih volitvah dosegli velike uspehe. Ako ne varajo vsi znaki, more Hitler računati s tem, da bo v nekaj mesitih postal pruski notranji minister ali celo pruski ministriški predsednik. Prihodnji pruski deželni zbor bo vsakakor imel desničarsko radikalno večino, kar ne more ostati brez vpliva na državno politiko.

Vtis v Beogradu

Beograd, 14. marca. v. Tukajšnje diplomatske in politične kroge je izid volitev v Nemčiji dokaj zadovoljil, četudi Hindenburg ni dobil potrebne absolutne večine. Rezultat včerajšnjih volitev v Nemčiji je pokazal, da je dal nemški narod odločen odgovor na veliko vprašanje, ali daje prednost politiki avanturizma in megljenih fraz Adolfa Hitlerja pred uravnoteženo, razumno in urejeno politiko, ki jo predstavlja danes v Nemčiji maršal Hindenburg kot kandidat weimarske koalicije. Po mnenju teh krogov je doživel Hitler svoj največji poraz ter s temi volitvami že dosegel svojo kulminacijsko točko. Vesti o nekakem prevratu smatrajo v tukajšnjih diplomatskih krogih za neresno, ker je znano, da ima vlada v rokah dovolj moči, da prepreči vsak poizkus oborožene vstaje, pa naj si pride od levece ali desnice. Po včerajšnjih volitvah se je utrdila tudi pozicija Brüningove vlade, ker glasovanje za maršala Hindenburga ne pomeni samo glasovanje za njegovo osebo, marveč tudi glasovanje za politiko strank weimarske koalicije ter ohranitev sedanje republiške demokratske ureditve v Nemčiji in ohranitev politike, ki jo vodi Brüning zadnja leta.

Z veliko napetostjo se pričakuje sedaj nadaljnji razvoj dogodkov v Nemčiji. V poučenih krogih smatrajo tudi izjavo voditelja nemških nacionalcev Hugenberg, da bo predlagal v državnem zboru, naj na osnovi izida včerajšnjih volitev proglasi Hindenburga za izvoljenega brez ožjih volitev, kot dokaz, da je tako zvana harburška fronta popolnoma razpadla in da bodo nemški nacionalci pri ožjih volitvah glasovali za Hindenburga proti Hitlerju.

Seja vlade

Beograd, 14. marca. AA. Danes od 11. do 12. ure je bila pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta g. Petra Živkovića seja ministrskega sveta o tekočih poslih. Sejo so imeli ministri v ministrski sobi senata.

Uredba o znižanju draginskih doklad

Beograd, 14. marca. p. Današnje »Službene Novine« objavljajo uredbo o novi odmeri draginskih doklad za državne uslužbenke civilnega reda, državnih prometnih ustanov ter za oficirje in vojne uradnike. Uredba, ki jo je objavilo že ponedeljsko »Jutro« stoji v veljavo dne 1. aprila.

Že pridobljene pravice do pokojnine ne izganejo

Beograd, 14. marca. AA. Po odloku splošne seje državnega sveta se člen prvi zakona o pridobitvi pravice do osebne pokojnine z dne 1. marca 1929 ne more izvajati pri tistih nameščenih prometnih ustanov, ki so si pred uveljavljenjem omenjenega zakona po prejšnjih zakonah pridobili pravico do pokojnine.

Podpora za prehrano dece

Beograd, 14. marca. v. Za prehrano dece brezposelnih roditeljev v Kočevju je nakazal minister za socialno politiko g. Ivan Pucelj Kolu jugoslovenskih sester v Kočevju 5.000 Din.

Nemške volitve

Včerajšnje predsedniške volitve v Nemčiji pomenijo eno onih velikih razpustov, ki se od časa pojavi na življenjski poti vsakega naroda. Predsedniške volitve same po sebi v državah z republikansko ustavo navadno ne predstavljajo mnogo, celo v Zedinjenih državah ne, čeprav ima predsednik tam oblast, ki presega pravice marsikaterega monarha. Da so imele nemške predsedniške volitve tako ogromen, skoro svetovno usoden pomen, je vzrok v tem, da sta se v Nemčiji pomerila dva svetovno-politična naza, katerih medsebojno borbo opazuje z napetostjo ves svet. Posebno Evropa je čutila, da se odločuje pri nemških volitvah ne samo bodočnost Nemčije, temveč v veliki meri tudi bodočnost vsega evropskega kontinenta.

Usoda se mnogokrat čudno poigrava z ljudmi in narodi. Tako se ji je zahotelo, da je postavila na čelo in za čuvanja nemškega republikanskega režima skoro 90-letnega maršala, osvetovalca v cesarski službi in še danes vojaka od nog do glave. Njemu nasproti so se postrojile vse razdiralne sile povojne Nemčije od komunizma do revolucionarnega nacionalizma. Ni šlo slednjič več za zmago oseb, čeprav je Hindenburg nosilec onega predvojnega nemškega mita, ki še danes navdušuje vso nemško mladino, temveč za zmago dveh političnih sistemov. Res se danes vsa Nemčija brez izjeme strank bori proti usodi poraženca in skuša ostreiti raz sebe obveze in dolžnosti versailleskega miru, vendar ostaja republikanska Nemčija, ki jo predstavlja Hindenburg, kljub svojim čestim izpadom v glavnem le na poti zakonitosti in gleda, kako bi si izboljšala situacijo s pomočjo mednarodnih pogodb in sporazumov. Čeprav je ta taktika v prvi vrsti narekovana po oportunitizmu, odpira vsaj možnost mirne konsolidacije. Prevratni elementi na levi in desni pa ne pripuščajo nikakega razvoja, temveč učijo in zahtevajo nasilen prelom doma in nasilen obračun z Evropo, v prvi vrsti s Francijo in Poljsko. Nauk hitlerjevske fronte pravi: Konec Versailles, konec Youngovega načrta, konec poraza, konec sodelovanja s sosedi, konec vsega razen nemške rase, očiščene marksistične, demokratične in slične navlake. Bolna misel, da ne more biti slabše od sedanjega stanja ničesar, po naj bo karkoli, tira v hitlerjevski tabor tudi milijoni, ki ne verujejo v njegov nauk. Nedeljske volitve naj bi prinesle ta prelom, pomenile začetek konca Hindenburgove Nemčije in začetek Hitlerjeve Nemčije in Hitlerjeve Evrope.

To se za enkrat še ni zgodilo. Izid nedeljskih volitev kaže, da je Nemčija v svojem jedru še vedno trezna, demokratična in republikanska in še ni podlegla bolnim pojavom, ki so se pokazali v njeni povojni družbi. Podprt od kmečkega prebivalstva ima glavno besedo še vedno demokratično malomeščanstvo, katerega predstavitelj je po čudni igri usode danes Hindenburg. V to fronto je treba šteti tudi socialno demokracijo. Postavljena pred izbiro med

Hindenburgom, Hitlerjem in Thälmannom, treni različnimi zastopniki sveta, ki je kilometre oddaljen od delavskega razreda, je socialna demokracija sklenila, da svoj glas vrže na Hindenburgovo kocko. Njeno delo je bilo težko in nevalžno. Ni smela postaviti svojega kandidata, čeprav je skoro najmočnejša stranka. Nastopiti ni mogla s pozitivnim geslom: »Volite Hindenburga!«, temveč samo z negativnim: »Dol s Hitlerjem!«. Umevno je tudi, da je bilo večini socialnih demokratov malo težko glasovati za maršala cesarske Nemčije. Vendar pa je strankarska disciplina zmagala in po razmerju glasov, ki so jih kandidati dobili, lahko sklepamo, da so bili samo redki socialisti, ki niso glasovali za Hindenburga.

Obe stalni sili nemške politike, centum in socialna demokracija, sta torej glasovali kot en moč za Hindenburga, kar pomeni mnogo več kakor oni nesalni glasovi, ki jih danes lahko še ima Hitler, a mu jih pri prihodnjih volitvah lahko pobere kak drug ljudski tribun, ki bo znal ubrati še bolj zapejljive demagoške strune.

Hindenburg za enkrat še ni bil izvoljen, toda do absolutne večine mu manjka razmeroma malenkostno število glasov, relativne večine pa ima nad 7 milijonov. Zato ni dvoma, da bo zmagal pri drugih volitvah, kjer zastopuje za izvolitev relativna večina. Sicer je mogoče, da bodo komunisti dobili nalog iz Moskve, naj volijo pri drugih volitvah Hitlerja, da povečajo zmedo v Evropi; malo verjetno pa je, da bi šli v tem primeru strnjeno v boj. Še manj verjetno je, da bi šla večina Hugenbergovih nacionalcev, ki so sedaj imeli svojega lastnega kandidata Diesterberga, pri drugih volitvah za Hitlerjem. Hugenbergove pristaje tvorijo ravno oni sloji, ki bi po svoji preteklosti in mentaliteti najbolj spadali v Hindenburgov tabor in ki so pred sedmimi leti tudi z navdušenjem Hindenburga volili. Niso pa ga volili za varuha republike, temveč za čuvarja nekdanjih svojih razrednih privilegijev in v glavnim namenom, da bi usmerili vso nemško politiko, zlasti pa socialno v bolj reakcionarno smer. Zato so zljaz razočarani nad njim, a še težje se bi ogreli za Hitlerja, ki je s svojim socialnim programom bolj oddaljen od konzervativnih hugenbergovcev kakor od katerekoli druge nemške stranke.

Ta račun, ki z gotovostjo kaže na Hindenburgovo zmago dne 10. aprila, je vzrok, da so že nedeljske volitve na svet vplivale kot odločitev. Njihov odmev je zato silno velik. Njihova blagodejna posledica pa omlinjuje napetosti, ki je zadnje tedne karakterizirala politično ozračje Evrope. Evroni je prihranjen skok v negotovost, Nemčija obvarovana državljanske vojne. Seveda pa je Hitler dobil nad 11 milijonov glasov. Ta ogromna številka je memento, da nevarnost tudi s Hindenburgovo zmago še ne bo odstranjena in da bodo morali še dalje budno stati na straži tako vsi trezni elementi v Nemčiji kakor tudi vsa Evropa, ki noče kaosa.

redukcije in zniževanje mezd. Po prvih redukcijah delavstvo se ni bilo tako hudo prizadeto, ker so reduciranci še lahko dobili kruha drugod, deloma tudi v inozemstvu. Dandanes pa je reduciranci na cesti, ker ne more dobiti druge zaposlitve nikjer več. Nastaja problem, o katerem je treba razmišljati. Zasilna rešitev bi mogla biti tudi naslednja: 1. Na dopust bi morali vsi oni delavci kmetijskega stanja, ki imajo doma toliko, da bi se lahko skromno preživljali. 2. Ukinejo naj se vse nadure. 3. Odpustijo naj se vsi novoukolenjeni in upokojijo vsi oni delavci, ki so dovršili že polno službeno dobo.

Prečitane in sprejete so bile resolucije, ki bodo odposlane rudarskemu glavarstvu v Ljubljani.

Končno je g. Arh omenil še nekatere stvari, ki se gde na posameznih obratih, ki pa v zadnjem času splošno depresije gotovo niso na mestu in jih mora delavstvo odločno pobližati. Shod je potekel v največjem redu.

Usoda bratovskih skladnic

Zagorje, 13. marca.

V nedeljo dopoldne so v topliški šoli ob živahnih udeležih zborovali člani bratovskih skladnic, ustanove, ki je eminentne važnosti za rudarje, saj je od njenega delovanja odvisna rudarjeva usoda, ko postane za delo nezmožna ali ko mora v pokop. Po izvedbi odbora, v katerem so zastopniki TPD in delavstva, je predstavnik rudarjev g. Šober Franc v dve uri trajajočem govoru utemeljeval apel na podjetje, posebno se glede na težavni denarni položaj bolniškega, neizglednega in pokojniškega zavarovanja.

Zaradi krize je delavec izčrpan in mora pogostje iskati bolniške pomoči. Revščina je ena glavnih klic bolezni. Manjševino delavstvo produkcija skoro toliko kakor poprej, ko je bilo znatno več delovnih moči. Torej je obteženo, iz česar izvira večje število nezgod. Treba je stremeti obojestransko, da se neizgledno zmanjša, in sicer delavci z večjo opreznostjo pri delu, podjetje pa s skrajnim upoštevanjem varnostnih predpisov po rudarsko policijskem zakonu. Nadure je treba odpraviti povsod tam, kjer niso vezane na nemodestljivo specialno moč. Pokojniška blagajna je močno pasivna. Manjvrtni naj se zavezujejo za polno vso. Vsi novoukolenjeni, ki so za delo zmožni, naj se reaktivirajo, ker je mnogo takih, ki si zopet iščejo postranskega služba pri rudniku. To so parasti. Govornik je predložil spomenico rudarskemu glavarstvu, da bi vplivalo na sprejetje izpremenjenih predpisov rudarskega zakona, tiskajočih se namreč 48, 49 in 50, ki sedaj povzročajo prestop vseh pravic, ako je delavec več kot 6 mesecev reduciran. To je vpišeno v socialna krivica. Pravilno je treba tudi rešiti pokojniške pravice onih poduradnikov, ki jih je prevzel Pokojniški zavod, potem ko so nekateri do 20 let plačevali prispevke v bratovsko skladnico.

Delegat g. Šober je žel za svoja tehtna in utemeljena izjavanja soglasno potrjevanje. Stori naj bodo vsi koraki, da se uredijo preostali vprašanja, na katerih je utemeljenih 15 bratovskih skladnic z okroglo 1200 člani. Želimo jim čim več uspeha v pravični borbi za svoj obstanek, posebno še sedaj, ko so izpostavljeni brezobzirni negotovosti, ki jih prinaša s seboj doba redukcij in grozečih ustavitelj obratov, kar utede zmanjšati leni kontingent TPD na premoğu za dobrih 7000 vagonov.

Shodi poslanca Spindlerja

Narodni poslanec Vek. Spindler je imel nedavno na Bučah, ker je bila zaradi izredno močne abstinenčne propagande udeležba pri volitvah razmeroma pičla, zborovanje, katerega se je udeležilo nad 60 oseb obojega spola. Po poročilu poslanca, ki so ga sprejeli zborovali z odobravanjem na znanje, so bile izvršene potrebne priprave za ustanovitev krajevnega odbora JRKD, razen tega pa je bila ustanovljena podružnica Vinarškega društva za ves kozjanski okraj. Poročilo o nalogah in namenih Vinarškega društva za dravsko banovino je podal njegov tajnik, g. višji kletarski nadzornik v p. Jos. Zabavnik. Pristopilo je že doslej lepo število članov. Podružnica bo solidarno s podružnico v Šmariu pripravljala vinski razstavo in vinski sejem dne 1. 2. in 3. maja v Šmariu.

V nedeljo, dne 13. t. m. je imel g. poslanec shod v prostorih gostilne Zdošek - Pinter na Ponikvi ob juž. žel. ki se ga je vkljub snežnim zametom udeležilo okrog 80 volivcev pod vodstvom g. župana, poslančevega sokandidata Ant. Zdoška in drugih ugodnih moči iz cele občine. Zborovanje je vodil ugledni narodni delavec, progovni nadzornik g. Obersnel. Nar. poslanec je v obširnem stvarnem govoru pojasnil današnji položaj in delo v Narodni skupščini na proračunu in raznih drugih važnih zakonih. Nato so posamezniki izrekli svoje želje glede podpiranja važnih kmetijskih zadrug s strani države, glede raznih davčnih in drugih vprašanj itd.

Prihodnji petek zvečer bo zborovanje za Rogaško Slatino in okolico, v soboto (na Jožefovo) dopoldne v Sv. Florjani, popoldne v Štoprah, zvečer v Šmariu; v nedeljo 20. t. m. dopoldne v Sv. Stefanu, popoldne v Sv. Vidu pri Ponikvi.

Velika sodna razprava v Novem mestu

Novo mesto, 14. marca. Danes ob pol 11. se je pričela pred okrožnim sodiščem velika razprava proti bivšima lastnikoma trdnje Anton Kajfež v Kočevju, katere pasiva so znašala okrog 23 milijonov Din. Na tožni klopi sedita brata Milan in Anton Kajfež iz Kočevja, ki se morata zagovarjati zaradi krize. Samo čitanje obtožnice je trajalo podrguro uro, nato pa se je vršilo zasliševanje obeh obtožencev. Zadržno gospodarsko banko iz Ljubljane kot glavno okodovanko zastopa odvetnik dr. Jurij Adlešček, kot njen izvedenec pa fungira dr. Albin Kandare. Obtožbenca zagovarja dr. Josip Režek, njen izvedenec je pa Drago Lunder. Senatu predseduje sodnik okrožnega sodišča Anton Koder, votana pa sta s. o. s. Anton Kacjan in pa Božidar Romih. Obtožnica zastopa namestnik državnega tožila Kovač. Razprava bo najbrž trajala ves teden. Jutri dopoldne bo zasliševanje prič.

Dr. Riko Fux:

Kriza in naše občine

Vladajoča gospodarska kriza je težko začela poleg države tudi samoupravne oblasti, zlasti pa občine. Finančne težkoče naših samoupravnih teles postajajo leto za leto občutnejše, ker je vprašanje samoupravnih financ v naši državi popolnoma neurejeno, kakor tudi še ni rešeno vprašanje enotnega občinskega zakona. Vprašanje ureditve občin se je v naši državi odlagalo od leta do leta, tako da je postalo sredi najhujše gospodarske krize neodložljivo in pride po izjavi merodajnih faktorjev v najkrajšem času na dnevni red. Reforma občinskih financ je danes najvažnejše vprašanje, s katerim se bavijo skoraj vse evropske države, v nekaterih se borijo občine še z večjimi finančnimi težkočami, ker so se naloge občine po vojni na eni strani zelo razširile, na drugi strani pa je država nalagala občinam vedno nove naloge in s tem nova bremena, ne da bi jim istočasno nudila kritje za te izdatke. Občine bodo lahko vršile svoje naloge le tedaj, ako bodo imele urejene svoje stalne dohodke, naloga državne finančne politike pa je, da spravi v sklad državne in samoupravne obremenitve prebivalstva. V času, ko so občine obstajale več ali manj samo kot administrativni organi države, so bili njihovi izdatki majhni ter so v to svrlo zadoščale malenkostne doklade. V trenutkih pa, ko je na občine prenesen velik del kulturno-socialnih nalog, se je pokazala potreba, da se občinam zagotove gotovi dohodki, ako naj rešijo v redu svoje naloge. S prenosom raznih kulturno-socialnih nalog na občine nastane tudi važno vprašanje, ali morajo občine iz lastnih sredstev enako kriti izdatke za splošne nacionalne ali državne koristi, kakor ene izdatke, ki so omejeni na občinsko področje in lastne pripadnike občine. Prve izdatke, ki jih morajo nositi občine po nalogu države v splošnem nacionalnem oziru, bi morala pravilno nositi država in ravno ti izdatki povzročajo občinam največje težkoče. Občine dravske banovine čutijo najbolj težko to breme, ki znaša ogromne milijone. Tako plačajo stanarine za učiteljstvo v skupnem znesku 4 milijone 349.000 Din, za kurivo 2.200.000 dinarjev, za katehetske nagrade 3.295.680 dinarjev, skupno 9.844.680 Din. Poleg tega morajo skrbeti za naturalna stanovanja učiteljem, za šolska poslopja za uradne prostore sreskih načelstev, za razne zdravniške naprave, babice, konjače itd. itd. Vsi ti izdatki pomenijo ogromno obremenitev vseh občin, ki v današnjih časih težko gospodarske krize teh bremen ne morejo več prenašati. Na podlagi teh izdatkov so narasli proračuni posameznih občin v takem obsegu, da grozi posameznim občinam popoln polom v gospodarskem oziru, zlasti, če se upoštevamo dejstvo, da je večina naših občin majhna po številu prebivalstva in da so le redke občine, ki imajo več kakor 2000 prebivalcev. Upoštevati je treba še dejstvo, da so se dohodki, ki obstojajo od doklad na razne direktne davke, v zadnjem času zelo zmanjšali in se bodo letos še bolj z ozirom na znižanje zemljarine in manjšo davčno moč naroda. Pa tudi oprostitve od plačevanja davkov zaradi 9 otrok povzročajo v nekaterih občinah zelo občutljivo padanje davkov oziroma doklad. Statistični podatki ministrstva financ izkazujejo ogromen porast samoupravnih izdatkov, vendar se mora upoštevati, da je ta porast nastal le vsled nalog, ki jih je država prevzela na občine. Jasno je, da ima država pri izvrševanju gotovih zakonitih predpisov, ki so izdelani v korist vsega naroda, pravico, zahtevati tudi sodelovanje občin, vendar mora država kot centralni organ javnega nacionalnega življenja nositi tudi izdatke, ki so v korist vsega naroda in države ne glede na kraj in bivališče.

V tej težki gospodarski krizi je treba upoštevati še drugo dejstvo, ki resno ogroža obstoj in gospodarsko moč občin. Vsaka občina mora zgraditi svoje gospodarstvo po gotovem proračunu, ki velja za vse leto. Ta proračun mora predvidevati vse dohodke in izdatke, ki pridejo v poštev v tekočem letu ter morajo biti potrjeni po nadzorni oblasti. Vsaka izprememba teh proračunov povzroča nerednost v gospodarstvu in neredno delovanje. Z nalaganjem raznih novih nalog občinam sredi leta, za katere ni kritja v proračunu, ali odvzemanjem dohodkov, ki služijo v kritje dovoljenih izdatkov, se ubija vsaka redna uprava ter se odvzema občinam možnost za resno in mirno delo, ki je danes občin, banovini in državi enako potrebna.

V zadnjem času je bil predložen Narodni skupščini načrt zakona, s katerim se izpreminjajo predpisi o trošarinah. Ne spuščam se v vprašanje trošarin, ali je trošarica v škodo našemu vinogradništvu in vzrok današnji vinogradniški krizi, hočem se nasloniti samo na predlog zakona, s katerim se trošarina izpreminja. V tem oziru lahko trdim, da skupščini predloženi načrt naše vinogradniške krize ne bo omilil niti za trenutek, pač pa bo naložil narodu nov davek v obliki doklad, ki jih bo treba plačevati občinam za izpadlo trošarino na vino. Vprašanje današnje gospodarske krize je tako zamotano, da se ne more rešiti, če se vzame v reševanje samo del obstoječih vprašanj, ne oziroma se niti na levo niti na desno. In tako je tudi vprašanje trošarin. Pri 914 občinah dravske banovine so že tradicionalno zgrajeni občinski proračuni na podlagi trošarin na vino, mošt, žganje in slične pijače. Ni to samo zadeva mest in trgov, ampak tudi večine podeželskih občin. Vse te občine so danes tako vezane na dohodke te trošarine, da morajo takoj prenehati z delovanjem, ako se jim ukine le del teh dohodkov. 82 občin ima trošarino, ki znaša nad 100 Din na hl vina in mošta in to največ do 160 Din na hl, in ena občina tudi 200 Din na hl. Ako se tem občinam sedaj sredi proračunskega leta odvzamejo dohodki za kritje že po nadzorni oblasti potrjenih proračunskih izdatkov, kje naj naj-

dejo potem novo kritje za izdatke, ki so neobhodno potrebni bodisi na podlagi zakona, s katerim je naložila država občinam novo breme, bodisi na podlagi dolgov, ki jih je občina morala narediti za šolo ali podobno in jih mora sedaj amortizirati z dohodki trošarin. Isto velja za trošarino na žganje itd. Katastrofalne posledice za občine z zmanjšanjem ali celo z ukinitvijo trošarin ne izostanejo. Znižanje trošarin, kakor je predvideval načrt zakona, pa gotovo ne bo niti najmanj rešilo krize vinogradništva, ker je tako malenkostno, da ne bo niti najmanj vplivalo na ceno vina.

Županska zveza v Ljubljani je na svoji seji vsa ta dejstva temeljito pretrpela ter opozorila vse merodajne faktorje na težke posledice tega zakonodajstva. Ako se ukine trošarina, je nujno potrebno, da se občine takoj oproste vseh izdatkov, katere jim je država naložila z raznimi zakoni, kajti le tedaj bodo ostali proračuni kolikor toliko v ravnotežju. Ako se pa to ne zgodi in se vzlic temu ukine ali zniža trošarina, potem mora država skrbeti za potrebne izdatke občine, sicer bodo morale vse občine kratkoma ustaviti izplačila in tudi banovina bo v enakem položaju. Županski zvezi ni nikdar prišlo na misel, da bi se borila proti koristim vinogradnikov, je pa njena dolžnost, da opozori merodajne faktorje na težke posledice enostranskega reševanja tako perečih vprašanj. V svoji spomenici je opozorila merodajne faktorje na dejstvo, da bo vsem vinogradnikom veliko bolj ustrezno, če se olajša način izplačevanja trošarin tako, da plača gostilničar takrat, ko nastavi nov sod vina, Na ta način si vsak gostilničar lahko nabavi večje zaloge vina, ne da bi moral zalagati za trošarino kapital, ki mu leži potem mrtve v kleti. Znižanje trošarin za 50 par, kakor to predvideva načrt zakona in stari način plačevanja trošarin, ne bo koristil niti producentu niti konzumentu, naredil bo pa ogromno škodo mnogim občinam, ki jim sredi proračunskega leta odvzame dohodke, s katerimi morajo kriti izdatke. Današnje gospodarske krize ne smemo reševati samo s stališča enega stanu, temveč je treba vsako stvar temeljito preštudirati iz vseh vidikov. Prav tako je dolžnost vseh merodajnih faktorjev, da se temeljito bavijo tudi z vprašanjem gospodarskih razmer v občinah in da se ne nalagajo občinam nadaljnja bremena, ker morajo sicer prenehati z delovanjem.

Kakor je nepravilno in v škodo občin, ako se jim sredi leta nalagajo razne nove naloge, prav tako ni v korist celokupnosti praksa, ki je vveljana v zadnjem času, da država kot nadzorna oblast kratkoma črta proračune občin in banovin ne glede na potrebo. Priznavam pravo državnega nadzorstva nad občinami in je to nujno potrebno, ker se bi sicer moglo zgoditi, da posamezne občine gospodarijo preko moči svojega prebivalstva; toda to nadzorstvo mora biti stvarno in zlasti v današnji krizi se ne sme gospodarska stiska s črtanjem vseh mogočih postavk še povečavati. S tem, da se onemogočajo občinam razna dela, ki se črtajo brez potrebe razne postavke, ki so produktivne, se zmanjšuje le kupna in davčna moč prebivalstva, kar je zopet v škodo države same. Država, banovina in občina morajo skrbeti danes, da zmanjšujejo izdatke in olajšajo davčna bremena prebivalstva, toda črtati se morajo v prvi vrsti izdatki, ki se najlažje pogrešajo in ne segajo v gospodarsko življenje prebivalstva. V časih gospodarske krize morajo države, banovine in občine olajšati krizo s produktivnimi deli, ker privatni kapital to ne zmore v toliki meri. Zato bo treba tudi v tem oziru najti druga, pozitivnejša pota, ki naj omogočijo našim občinam, da bodo v resnici to, kar morajo biti, — glavna opora vsake državne uprave.

Dvestomilijonsko posojilo Zagreba

Zagreb, 14. marca. n. Mestni načelnik dr. Skrlj je odpotoval v Beograd, da izposluje pri finančnem ministru dovoljenje za razpis kratkoročnega posojila v višini 200 milijonov dinarjev, kakor je to sklenil občinski svet.

Promet na liški progi zopet prekinjen

Zagreb, 14. marca. n. Zaradi snežnih me-težev v Liki je bil promet na liški progi zopet prekinjen.

Volčja nadlega v vrbski banovini

Banjaluka, 14. marca. n. Iz vasi Čitlička je prišlo poročilo o strašni borbi kmetov s čredo volkov. Volkove sta mraz in pomanjkanje hrane prignala v vas. Bilo jih je okrog 20, ki so napadli pse in jih šele razstigli. Kmetje so nato rapadli volkove s koli, štiri ubili, erega ubili, ostale pa pregnali. Več kmetov je pri tem lažje ranjenih.

Zita hoče ostati madžarska državljanka

Budimpešta, 14. marca. č. »Reggele« poroča, da je bivša cesarica Zita poročila po madžarskem poslanstvu v Bruslju budimpeštanskim oblastem, da vztraja pri madžarskem državljanstvu zase in za svojo deco, čeprav bi morala to državljanstvo po državljanskem zakonu izgubiti, ker živi že nad 10 let v inozemstvu.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes. Stalno, vedro, ponoči hladno, zjutraj megleno. — Situacija vzhajajočega dne: Široka proga visokega pritiska, ki se razteza preko centralne Evrope in deloma tudi južne Evrope, razdeljuje barometriško depresijo v dva dela. Prvi prevladuje v severni Evropi, drugi pa nad Sredozemskim morjem. Pritisk je v splošnem narasel za 1 do 4 mm, najbolj na vzhodu manj na zapadu in v Primorju. Temperature so znatno padle. Dunajska vremenska napoved za torek: Ne bo še spomlad, v dveh do treh dneh bo temperatura najbrž zopet padla.

Vedno nove Jobove vesti

Obratovanje je ustavila tudi žebijarska zadruga v Kropi — Zadnji dan dela na Jesenicah — Izvršitev napovedanih redukcij v Senovem

Kropa, 14. marca.

Z današnjim dnem se je ustavil obrat v delavcih žebijarske zadruge v Kropi in je s tem kruto prizadeto okrog 200 delavcev in njihovih družinskih članov. Po sporočilu vodstva zadruge je vzrok ustavitve obrata pomanjkanje naročil. Delavci so že doslej imeli v podjetju zelo skromen zaslužek — mesečno nekaj nad 400 Din, kar je zadoščalo komaj samcem za kritje najskromnejših potreb.

Ob sedanjih ustavitvi obrata ne ve nihče, ali jo to samo začasno, ali pa je s tem sploh konec skromnih eksistenc, ki so se navezale na podjetje. Večina mo delavci sicer člani zadruge, tare pa vendar vse velika skrb za bodočnost. Vsi prosijo oblastva, da bi v tej bedi, ki grozi delavstvu, priskočila na pomoč.

★

Senovo pri Rajhenburgu, 14. marca.

Za srdo do tega meseca napovedana redukcija obratovanja v tukajšnjem rudniku TPD je izvršena. Rudnik bo odslej delal le še z eno tretjino dosežnjega obsega, tako da bo producirati približno 10 vagonov premoğa na dan. Zaposlenih bo samo okrog 100 rudarjev, vsi drugi, okrog 250 po številu, so od sedaj naprej brez zaslužka. Med njimi je mnogo poklicnih rudarjev z družinami; ti so prizadeti še hujše od onih reducirancev, ki se morajo začetati na svoji, čeprav ubožni kmečki in bajtarske domove. Obljubljeno je, da bodo vsaj nekateri najpotrebnejši med njimi dobili zaposlitve v drugih rudnikih TPD, vendar do sedaj še nimajo obvestila. Vse prebivalstvo je potrto.

★

Jesenice, 14. marca

Ako ne pride v zadnjem hipu rešitev, se delo v obratih Kranjske industrijske družbe ustavi jutri, v torek, točno o polnoči. Delavstvo vzdržuje vzorno disciplino in sta v najlepšem redu minila tudi oba shoda, ki sta se vršila v soboto zvečer v dvorani kina Radio in v dvorani pri Jeleni ter sta bila oba močno obiskana. Delo je zadnje dni posebno v obratu na Jesenicah intenzivirano in traja od sobote po osem ur dnevno. Vodstvo KID je želelo, da bi delo trajalo do srede zjutraj ob 5., da se izvršijo vsa nujna dela. Ker je za nakladanje pripravljenega za okrog 1500 vagonov materijala in ker je absolutno potrebno nadzorstvo v nekaterih oddelkih, je podjetje tudi hotelo obdržati v nadaljnji službi okrog 150 delavcev. Toda

vodstvo delavstva dopusti nadaljnjo zaposlitev teh moči samo pod pogojem, da ostalim odpustim delavcem pripade dnevno po 15 Din in za vsakega rodbinskega člana po 8 Din. Ker vodstvo KID na to zahtevo ni pristalo, se bo delo prenehalo točno po službeni odpovedi jutri o polnoči v prav vseh obratih KID, celo tudi v električni ob Radovni.

Tako bo v sredo zjutraj brez posla 2150 ljudi, skupno z družinskimi člani pa bo prizadetih 10.000 ljudi, od tega samo na Jesenicah okrog 6000. Jeseniška mestna občina premore tako minimalna sredstva, da ne bi zadoščala niti za pol dneva preživljanja tako številne brezposelne množice. V tem obupnem položaju je za nocoj sklicana skupna seja socijalnega odseka in aprovizacijskega odbora jeseniške mestne občine, da skleneta primerne ukrepe. Jutri zvečer se menda mestni župan g. Zabkar in župnik Kastelic odpeljeta v Beograd prosit pomoči. Aprovizacijski odbor, ki vrši naloge pomožne akcije, premore v blagajni celih osem tisočakov, ker je že doslej moral v živilih nuditi pomoč družinam doslej reduciranih delavcev.

Rudarsko zborovanje v Trbovljah

Trbovlje, 14. marca.

Zveza rudarjev Jugoslavije je sklicala v soboto popoldne v Trbovljah shod rudarjev, na katerem se je razpravljalo o položaju v delavskih revirih. Obisk je bil tak, kakor že dolgo ne in so bili vsi prostori Delavskega doma nabiti do zadnjega kotička.

Shod je vodil načelnik II. rudarske skupine g. Murn. Poročal je tajnik ZRJ g. Arh iz Zagorja. V velikih obirih je očitral položaj, ki je nastal zaradi splošne gospodarske krize po vsem svetu ter hudo udaril celo tretjino človeštva. Mehanizacija obratov, ki meče milijone ljudi na ceste, bi morala služiti vsemu človeštvu, ne samo kapitalu. Delavstvo bi moralo začeti boj za znižanje delovnega časa, ker drugače ni izhoda. Rak na delavskem telesu je tudi akordno delo, ki seje neslogo med delavstvo, na drugi strani pa povzroča brezposelnost. Govoril je tudi o socialni zaščiti delavstva, ki je ogrožena ne samo pri nas, temveč tudi drugod.

Kot drugi govornik je nastopil g. Piheršek, ki se je bavil bolj z lokalnimi zadevami. Kriza delavstva se bliža vrhuncu. Od leta 1926 so trajno na dnevnem rodu

Naši kraji in ljudje

V mariborskem lutkarskem tečaju

V sporazumu med predsednikom ZKD narodnim poslancom Spindlerjem ter zastopnikom sokolske župe, strokovnim učiteljem Lavrencijem, se je prejšnjo soboto popoldne pričel dvodnevni lutkarski tečaj. V mali dvorani Narodnega doma se je od blizu in daleč zbralo impozantno število prijateljev in prijateljic naše dece, da se pogledajo v bajni svet otroku priljubljene lutke. Od 89 udeležencev se je prijavilo 48 po ZKD, 41 pa jih je bilo od saveznega tečaja, ki se pravkar vrši v mariborski Sokolski župi.

Kot zastopnik lutkarskega saveza v Ljubljani se je udeležil tečaja g. Josip Zidarič. Njega in navzoče udeležence je v imenu ZKD pozdravil g. Robnik, za Sokolsko župo g. Lavrencij, za Sokola v Studencih pa je izrekel dobrodošlico g. Lindtner.

S pozornostjo so sledili poslušalci nazornemu in strokovnemu izvajanju g. Lavrencija o ustroju in ravnanju z lutkami vobče. Zlasti poučeno, da tudi zabavo so bile scene, ki jih je uprizoril na najprimitivnejši način z ročnimi lutkami. Nato je g. Robnik sestavil model zločljivega odra ter dodal nekaj navodil o rabi lučene zagovine. G. Zidarič je po izročilu pozdrava lutkarskega saveza nudil poleg zgodovinskega razvoja tudi obilo praktičnih nasvetov glede odra in lutk. G. Pirce je temeljito razpravljala o vzgojnem pomenu lutkarstva, zlasti se o vlogi in vplivu mističnega bistva v malem Gašparčku. Sledilo je še ogledovanje lutk. Ob 20. pa se je pod vodstvom g. Ipravca udeleževala na odru lutka-čarovnica, ki je s svojim skavim in breščevim glasom začarala vse dolgočase, bistrooke in debele glodalce.

Isto je storil fotograf in jih je na svoji plošči začaral z slike.

V nedeljo zjutraj je vsa lutkarska družina korporativno odkorakala v Sokolski dom v Studencih. G. Lindtner, ki je prevzel vodstvo tega dela tečaja, je pozdravil došlo in po razvedbi na lutkarskem odru v Studencih podelil besedo tamkajšnjim strokovnjakom, ki so enako njemu v popolno zadovoljstvo tečajnikov dovršili svoja izvajanja: g. Kranc o samostojni zgradnji odra, o igranju in raznih scenah; g. Hočevar zlasti o Gašparčku, kako uspešno vzpodbuja in navaja deco k pozitivnemu delu in vsemu dobremu; g. Cilenski o sestavnih delih odra, njih dimenzijah in proporcijah, notranjem ustroju odra in lutk, ki po večini imajo svojega ustvaritelja v osebi železniškega uradnika, gosпода Lajnsčica, g. Kavčič, mojster od vetrnih od kipa, od žage do čopiča, od grla do harmonike, pa o svojih mojstrovinah; nato še g. Lindtner in Padežnik o elektrifikaciji odra, ki so jo strokovno in brezhibno izvedli sami. H koncu je »Obutni mačke« vsem pričujočim upihal pod kožo tak glad, da so opustili pohod k lutkam pri Sokolu I v kadetnici in se pogladi deloma za mestnim avtobusom, deloma za svojim nosom, da je fotograf prispel prepozno s svojimi slikami in da ni prišlo do običajne zaključne besede. Naj tega cenijo udeleženci v svoji blagohotnosti nikar ne beležijo v črne bukve. I. R.

Novinarski dom v Ljubljani

Ljubljana, 14. marca. Kakor je javnosti že znano, se je pred dobrim letom osnovala zadruga Novinarski dom, ki si je postavila nalogo podpirati gradbeno akcijo med svojimi člani, pred vsem pa zgraditi v Ljubljani novinarski dom. Ta je zamišljen kot zbirališče vseh kulturnih in drugih javnih delavcev in njihovih organizacij, ob enem pa kot glavno oporišče novinarske starostne prekrbe. Ves donos novinarskega doma bo namreč šel v novinarski penzijski fond. Zadruga je imela v nedeljo v Ljubljani svoj redni občni zbor, ki je bil zelo številno obiskan. Poročila načelnstva so podali načelnik g. Zeleznikar, tajnik g. Prunk in blaginjak g. Seunig, predsednik nadzorstva g. Ribnikar pa je predlagal načelnstvu absolutorij. Zadruga ima že 61 članov z 78 deleži po 1000 Din; med člani so tudi tri največja ljubljanska časnikarska podjetja. Gg. ban in ljubljanski župan sta obljubila zadrugi kar največje moralno in vso, v današnjih razmerah možno materialno pomoč. Ker je postalo aktualno vprašanje zazidave kompleksa med Dunajsko cesto ter Gajevo in Puharjevo ulico, je zadruga prosila, naj ji mesto odstopi v Gajevo ulici del svoje, tam ležeče parcele. Slovenski novinarji trdno upajo, da bo občinski svet njihovi prošnji ugodil po vzoru mestnih uradov Zagreba, Beograda, Sarajeva in Novoga Sada, ki so dala za novinarske domove na razpolago lepa, večinoma zelo dragocena stavbišča. Po živahni debati o poročilih funkcion

narjev so se vršile volitve, pri katerih so bili v načelstvo in nadzorstvo izvoljeni vsi dosedanja člani, na novo pa v načelstvo g. dr. Fran Wmdischer, predsednik trg. društva Merkurja in upokojeni generalni tajnik Zbornice za TOI.

Po občnem zboru zadruge je bil članski sestanek ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega združenja. Predsednik g. Virant je poročal o pripravah za letošnji občni zbor, o snujanju se posmrtnemskemu fondu za novinarje in o brezposelnosti med novinarji. O vseh vprašanjih se je razvil stvaren razgovor, ki je pokazal, da se člani strinjajo v vseh važnih stanovskih zadevah.

Drobne tragedije v snegu

Ljubljana, 14. marca. Po tridnevem neprestanem sneženju je tiha nedelja pričarala vremenski preobrat, ki se je v dravski banovini izvršil počasi, brez vsakih katastrof, dočim je povzročil v Srbiji strahovite poplave. Sneg se pri nas počasi taja, ker ne pritiska močnejši jug, ki bi sneg kar pojedal. Ponoči je nastopil zmeren mrz. Snežne plasti se ob krasnem sončnem vremenu polagoma znižujejo, zemlja se počasi in sproti napaja in reke kažejo še vedno svoje podnormalno stanje. Izkušeni vremenski strokovnjaki, da pri nas ne bo nikakih hujših vremenskih nesreč, toda velika je nevarnost plazov po gorah. Zanimivo je, da smo davi v Ljubljani imeli — 10 C, a v Splitu + 10 C in v južnejših krajih Dalmacije, tako v Boki Kotorski celo + 15 C!

Hudo pokončanje je sneg z mrazom povzročil med pticami in divjačinami. Ze pred snegom so se pojavili v jatah leni škori. Lačni so se škori približevali naseljem; po redkem konopem, še največ na cestah so iskali hrano. Skrivali so se po zatijih. Mnogo jih je od lakote poginilo, a drugi so postali plen nenasišnih skobcev, ki so jih postoli sledili. Na Barju so lovci v nedeljo ustrelili 10 velikih skobcev, ki so pokončili tudi mnogo gladnih jereb. Lovci, ki so v nedeljo zalezovali rabe po Ljubljani, pripovedujejo, da so ob bregovih našli prav mnogo mrtvih in obnemogljivih ščinkavcev in drugih ptic. Kar mlo se je storilo v soboto ljudem na Kralja Petra trgu, pred justično palačo. Začuli so med sneženjem čudno žvrgolenje. In na žieh so presenečeni uzrli ljubke lastavice. Revce so se stiskale in frtale s perotmi. Našteli so jih točno 101. Proti večeru so se porazgubile bogvekam v zavetje. Morda jih bodo sedanjim toplejšim dnevi obvarovali pred nesrečo. V okolici so se pojavili tudi drozdi, planinski in navadni. Tudi pipe so se vrnile iz toplejših krajev. V tiolskih nasadih so opazili nenavaden gosta, ki je doma iz Rusije, pravega gavrana.

Med zajčjim zarodom sta sneg in mraz napravila največjo škodo. Po izjavah izkušnih lovcev je prvi marčni zarod močno uničen. Po gozdovih pa je tudi mnogo trpela smrad, a rodu ponosnih gamsov groze plazovi.

Težavno razkritje strašnega zločina

Beograd, 14. marca. Pred šestimi dnevi so našli na Dorčolu v Beogradu v praznem vagonu na nekem skladišču truplo male deklice, ki je bila zadavljena in nad katero je bil izvršen, kakor je ugotovila komisija zločin seksualnega nasilja. Identiteto otroka so takoj ugotovili. Nesrečna deklica je bila 8 letna Danica, hčerka beogradskega čevljarja Crnogorca. Sestrica umorjena je izpovedala, da je prejšnji dan videla nekega neznanega moža, ki je nagovarjal njo, njeno sestro in še neke druge otroke, naj gredo z njim. Nesrečna Danica se je dala prepovoriti in od tedaj je niso več videli žive.

Za zločincem je policija najintenzivneje poizvedovala vseh pet dni in ji je bil v edino oporo zaključek, da je moral zločinec pravo dobro poznati veliko skladišče, kjer je izvršil svoj zločin, in pa vso okolico. Posebno natančno je poizvedova-

la v bližini skladišča in takoj je postalo policiji sumljivo, da je pred nekaj dnevi neznan kam izginil eden od delavcev, ki so bili zaposleni v neki veliki čevljarški delavnici. Ta delavec je bil 49 letni Andrej Hincman, po rodu iz Temešvara, ki je delal pri raznih mojstrih že več let v Beogradu. Proti Hincmanu je bil sum vedno večji in policijski organi so ga iskali po vsem mestu. Včeraj so ga vendar izsledili in Hincman je v polnem obsegu priznal odvratni zločin. Vest o aretaciji je vse prestolnice prebivalstvo vzelo z velikim začudenjem na znanje.

Pri prehlajenju, hripi, vnetju v vratu, oteklih mandljih, živčnih bolečinah, trganju v udih, storite dobro, če poskrbite za vsakdanjo izpraznjenje s tem, da popijete pol čaše naravne »Franz Josefove« grenčice. Po sodbah univerzitetnih klinik se odlikuje »Franz Josefova« voda zaradi sigurnega učinka pri prijatni uporabi. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Poneverba v industrijski blagajni

Ljubljana, 14. marca. Državno pravdnštvo je dobilo te dni od nekega ljubljanskega industrijskega obrata prijavo, da je njegov bivši blaginjak poneveril znatno vsoto denarja. Podjetje, ki je uvedlo revizijo blagajne in blagajniških knjig, je ugotovilo, da gre za primanjkljaj 120.000 Din, o katerih trdi, da si jih je prisvojil med tem že odpuščen blaginjak M. H.

Na podlagi prijave je državno pravdnštvo odredilo aretacijo, ki je bila izvršena preteklo soboto popoldne. Ker je aretirana znana ljubljanska osebnost, ki se je zelo vidno udeleževala tudi v javnem življenju, zlasti v gasilskih organizacijah, je njegova aretacija vzbudila splošno pozornost in je učinkovala naravnost senzacionalno. M. H. je bil odpuščen iz službe že pred meseci.

Naši arheologi o starinah na Krškem polju

Ljubljana, 14. marca. Glede na dopis pod naslovom »Stari na Krškem polju, zanimive najdbe iz rimskih časov«, objavljena v »Jutru« 6. marca, ter »O krških starinah« (Ivo P.), objavljen v »Jutru« 12. marca, so nas naprosili ljubljanski zavodi Narodni muzej. Spomeniški urad in Arheološki seminar univerze kralja Aleksandra za objavo naslednje izjave:

Ker omenjena dopisa v izredni meri skušata v javnost zanositi mnenje, da se naši za čuvanje arheoloških in drugih spomenikov poklicani zavodi za take in podobne poave sploh ne ali pa v nezadostni meri brigajo, poudarjamo, da so ti neodgovorni dopisi rojeni iz čistega nepoznanja razmer. Že od leta 1929, dalje raziskuje Arheološki seminar univerze Kralja Aleksandra v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. B. Šarič pozno antični kastej v Gradišču pri Veliki Malenci (glej Glasnik muz. društva za Slov. X., XI. letn.), ki ga je prevzel v lastno in čuvanje Narodni muzej v Ljubljani in ki se o njem pripravlja večja celotna publikacija. Po nadvse zaslužnem zanimanju gg. M. Tomazina in Martina Pleterškega v Cerkljah na je lanko leto isti seminar raziskal rimski zavodovod v Izviru pri Cerkljah pri Krškem, o čemer poroča letošnji, XII. letnik omenjenega »Glasnika«.

Ni torej res, da ni vzpodbude od merodajnih činiteljev, nasprotno je res, da edno merodajni činitelji delajo in raziskujejo vprav Krško polje tako, da bodo tudi znanosti imeli o njegovi zgodovini znanstveno pravilno sliko.

Vse to se seveda more vršiti le v okviru sredstev, ki so na razpolago in ki velevalo, da se najprej raziskujejo zgodovinsko važni spomeniki (Gradišče) in potem zlasti taki, katerim preti nevarnost razpada (vodovod v Izviru), ne morejo pa priti pri tem toliko v poštev manjše najdbe (kakor so ravno razni grobovi), ki so kot one po opisu v »Jutru« z dne 6. marca navadnega značaja. Seveda pa je treba poudariti tudi njihovo važnost in pribiti, da

jo skušajo omenjeni dopisi fiksirati v čisto napačen smislu.

Podpisani zavodi zato poudarjajo, da je v primeru takih najdb kakor so v »Jutru« omenjene, dolžnost najdbiteljev, da po zgledu omenjenih gospodov iz Cerkljev vse in vsakršno najdbo javijo enemu izmed teh zavodov, da dalje ustavijo, čim se naloži na take priče nekdanjega življenja, vsako nadaljnje nestrokovno raziskovanje in samolastno razkopavanje dotičnega kraja ter počakajo, da eden izmed omenjenih zavodov mesto strokovno preišče in najdbe znanstveno zabeleži. Kajti treba je razlikovati med kopanjem in kopanjem, pri čemer poudarjamo, da račun o zaslužnosti različnih arheologov-samoukov Kušljanov, Pečnikov in podobnih za domačo arheologijo, kakor tudi o njihovi ljubezni do predmeta in zgodovine se dolgo niso sklenili. Treba si je n. pr. ogledati samo dopis dunajske Osrednje komisije za varstvo spomenikov z dne 28. novembra 1899, št. 1929, na vodstvo ljubljanskega muzeja, pa se bo tako »idealna ljubezen« do starin pokazala takoj v precej dragačni luči.

I v primeru Pečnikovih in Kušljanovih i vseh podobnih razkopavanj je treba priti prvotno načelo: 1. da morajo omenjeni biti arheološki predmeti, kjer ni strokovnega raziskovalca, za vsakogar, tudi za lastnika dotičnega zemljišča, nedotakljivi, in 2. da je zemlja najboljši konservator.

Navedeni zavodi niso nasprotni ideji lokalnega muzeja, seveda pa bodo zahtevali, da se bo nad tem muzejem, če se kdaj ustanovi, vršila znanstvena kontrola. Prva naloga takega muzeja pa bi bila seveda sproti obveščati centralne ljubljanske zavode o najdbah ter preprečevati razpadevanje najdb v popolnoma nedostopne in največkrat nekontrolirane privatne lasti, ki so po vsej praksi te tradicije največji škodljivci našega zgodovinsko-znanstvenega čela. Dalje naj bi lokalni muzej tudi preprečeval, da postanejo take najdbe v primeru dražjih kovin in podobnega predmet spekulacij, sprda katerih morajo za to poklicani zavodi potem resignirati na zgodovinske spomenike. Prav tako naj bi taka naprava skušala onemogočiti vsako širjenje nepravilnih vesti kot sta baš omenjena dopisa, ki v njih mnogih znanstvenih neotočnosti, zato pa naj bi v lastnikih zemljišč in najdb budila zavest resnične odgovornosti do naše zgodovine in naših znancev ter tako pomagala reševati, kar se da še rešiti. Kajti dokler ni za te male najdbe na razpolago zadostnih sredstev, vrše taki dopisi samo to škodljivo delo, da navajajo privatno podjetnost k nikomur odgovornemu iskanju in prečestemu uničevanju.

Danes fenomenalni vefilm

Ljubezen Mihajla Petrova

V glavnih vlogah najboljša svetovna pevca, člana newyorške Metropolitan opere

Lawrence Tibbett

Grace Moore

Največji užitek! Krasno in nepozabno!

Ob 4., 1/8 in 9 1/4 zvečer.

Elitni kino Matica

Telefon 2124.

Kulturni pregled

„Robinsonada“ v ljubljanski operi

Hervé, s pravim imenom Florimond Rouger, je l. 1854. otvoril v Parizu gledališče »Folies dramatiques«, kjer je uprizorjal igrice v lahki obliki starejšega vudvila. Poleg precejšnje doze satire, ki se je razpasla zlasti v času drugega cesarstva, so se v delih te vrste čedalje bolj širili parodije, cinizem in naposled — dobro došlo dražilo — bolj ali manj duhovita pikanterija. Offenbach je takšna dela razvil, razširil in zabel ustvarjal one obilno poprane opere, ki so ga kmalu storile slavnega, n. pr. »Orfej v podzemlju«, »Lepa Helena« itd. Vendar pa je v Offenbachu žarelo hrepenenje po lepem in visokem, ki pa mu v tedanjih težkih dobi ni mogel dati duška. Sele ob koncu življenja je ustvaril »Poffmannove pripovedke«, katerih lepota pa je odkrila slovar poznejše generacije. Do malega pozabljeni, da prezirani Offenbach je oživel in je danes zlasti jama, iz katere črpajo razni prirejevalci vedno nove glasbene zaklade. Tako sta E. Walther in G. Winkler predelala tudi nekdanjo Offenbachovo komično opero »Robinson Crusoe« teksto in muzikalno v »Robinsonado«, ki kaže po muzikalni plati Offenbacha kot mojstra prijetno grazijskih melodij, gibčne fantazije, lahkega glasbenega izraza, kot duhovitega slikarja in dekoraterja, kot norčavega, vendar ne zlega cinika in zasmejalca. Koliko je v »Robinsonadi« izvirne Offenbachove muzike, ne vemo, ker je Winkler imel na razpolago le nepopolni klavirski izvleček, vendar je stvar spretno prirejena; iz nje se veje Offenbachov duh in stil Instrumentacija pa je povsem Winklerjeva, a se skuša prilagoditi Offenbachovim maniram. Je zanimiva in ponekod pravi barvita. Takisto je Walther prvotni tekst popolnoma predelal ter ustvaril zlasti z drugim in tretjim aktom malodane baroksko.

Vsa zgradba je povedana v dveh, treh stavkih. Spominja nas komične snovi iz mladinske literature »Dobrega kamerada«. Nevzdržna želja po prekmorskih dogodkih

žene Roberta na morju in ga naposled privede na otok med divjake. Sledi mu zaljubljen Alina. Pred smrtjo na ražnju reši sebe in oboje dosledece z zaklinjanjem iz kuharske knjige stric Ipo, ki je (prav tako v mladosti željan dogodkov) postal na otoku krepko oženjen glavni ondotnih divjakov. Vsa zgodba bi se dala stisniti v eno samo dejanje, kajti prvi akt je le nekaj, skoraj nepotreben uvod k drugemu, v katerem bi se dalo vse razjasniti; končni akt je le kratke finale drugega, ne da bi bila nujno potrebna nova scena. Iz muzikalne plati pa bi bila škoda, če bi karkoli črtali. Prvi akt nudi nekoliko prav podjetnih arij in ansambelskih nastopov, v katerih se morejo zlasti mladostni pevci lepo uveljaviti. V ostalih dveh je mnogo kontrastne barvitosti, ljubke živahnosti in lahke, opereti prav rodne muzike. »Robinsonada« sicer v našem repertoarju ne pomeni kdove kakšne obogatitve ali presenečenja, vendar je to nedolžno - zabavna stvar, ki utegne z lahko pomiriti razdražene živce. Razen gosp. Janka in ge. Kogejve je direktaja zaposlila v »Robinsonadi« naše mlade, a najboljšie začetnike, kar se mi zdi prav modro in zelo vzgojno.

Pomorsčaka Mac Farlana in ustvaril gosp. Magolič nad vsako pohvalo in v vsakem oziru dostojno. Njegovo ženo Estero je pela ga. Bernot - Golobova. Zelo škoda je, da si doslej odmerjali le krajše vloge, v katerih njene izredne pevke vrline ne morejo priti do tehnične veljave. Alina je gđ. Mezetova podala tako presrečno ljubeznivo, pevsko in igralsko tako presenetljivo izvrstno, da se je njenim izrednim teaterskim sposobnostim vprizročilo začudenja dela kar čuditi. Skrbno se je potrudila, da se izenači v sosesvu z Golobovo in Mezetovo kot Suzi tudi ga. Ramšakova. Robertu gosp. Ivelje ne morem, vsaj igralsko ne, prav nič oporekati. Moli me le pri petju negotovo izgovarjanje vokalov. Zlasti vse vrste sec mu delajo preglavico. Zlati da tudi nima še dovolj izenačenih glasbenih leg; no, kaže se pa kot razumno rutiniran in zelo uporaben odriki človek. Gosp. Rus, ki poje Bunnja, je zelo

muzikalen pevec nekoliko voltega, neprožnega glasu, toda prav zanesljiv; krela se svobodno in smiselno. Center zabave in vse selja sta groteskni Jankov Ipo in Kogejve okrogla Tamarč. Oba sta kajpa, imenitna rutinerja in povzročata obilo smeha in radosti. Prav dobra sta bila tudi zbor in balet.

Gosp. F. Delak, ki je vodil igro kot gost, žal z dokaj nevaležno »Robinsonado«, ni mogel pokazati mnogo svojega režiserskega znanja, vendar je podal delo stilo, v vsakem oziru skladno in celotno. Podrtil je vodilno, zabavno misel — rešitev iz nevarnosti s pomočjo kuharske knjige — kulinarimi ambliami in vžil v igro razgibano, naravno polzirajoče življenje. Jako dekorativno so učinkovale vse tri slike Uljančeva, polne značnih dekoracij, ki so pripuščale igralcem nemoteno in neomejeno gibanje. Muzikalno se je gosp. Štrifot oprijel dela z ljubeznijo in njemu lastno temperamentno živahnostjo in gre njemu v prvi vrsti hvala, da je »Robinsonada« dosegla prav ljubezniv uspeh.

Bilo je kljub slabo obiskani premijert mnogo ploskanja vsem sodelujočim z režiserjem vred.

★

V nedeljo zvečer je svoje kratko gostovanje v naši operi z Josejem v operi »Carmen« zaključil gosp. Ritiavec. Do vrha polna hiša je spremljala njegovo igro in petje z napeto pozornostjo do konca ter mu po vsakem aktu prirejala kar demonstrativne ovacije, ki jih je seveda v največji meri tudi zaslužil. Da bi nas zopet kinalu obiskal!

—A.

ROBERT LOUIS STEVENSON

eden največjih angleških romanopiscev, čigar obsežno delo

Ugrabljen

je pravkar izšlo v založbi TISKOVNE ZADRUGE.

Marčev zvezek „Ljublj. Zvona“

Pravkar je izšel marčev zvezek revije »Ljubljanski Zvon«.

Na uvodnem mestu je objavljen začetek poltopisa pisatelja Jusa Kozaka »Dvajset dni v Evropi«. Pisec namerava v moderni potopisni obliki obdelati svoje lanko poplovanje v Holandijo, pri čemer ga je vodila pot preko Nemčije in na povratku preko Francije.

Zaključuje se novela ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča »Lugank« (izšla v prevodu O. Škerljave).

Lu dvik Mrzel je prispeval za to številko štiri nove ertice, prav za prav pesmi v prozi: »Večerc«, »1932«, »Pred poslednjim kantonom« in »Arestant«.

Ivo Brnčič je povodom knjige »Blago cara Radovanca« spisal članek o srbskem pesniku Jovanu Dučiću.

Leposlovno vsebino tega zvezka še izpopolnjujeta prozi »Tramvaj« (Jože Kranjc) in »Ponladna nedelja« (France Bevč).

Iz pomembne knjige francoskega kritika in esejista Benjamina Crémieuxa »Inquiétude et Reconstruction« je A. Debeljak poslovenil uvodno poglavje o duhu povojne književnosti.

Prijatelje stare književnosti bo zanimal prvi slovenski prevod Evrapijave satirske drame »Kiklopi«, ki ga je prišel v »Ljubljanski Zvon« objavljati znani prevajalec iz antčnih slovestv dr. Fr. Brzdač.

V Obzorniku je priobčen članek L. Mrzela z naslovom »Srško Kosovo« in miada generacija. Anton Ocvirk poroča o Grumovem »Dagodu« v mestu Gogic in Mauricea Rošanda »Vestie« v ljubljanski drami.

Književna poročila obravnavajo te nove knjige: Jožeta Rusa »Kralji dinastije Svevladičev« (dr. M. Kos), Franceta Bevka »Stražni ognji« (V. Košak), Ivana Laha »Sigmovo maševanje« (V. Košak), Zupančičev prevod O'Flahertyjeve »Noči« po izdaji (J. Izzel) in Wolkerjeve »Pravice« (M. B. Brnčič). Zvezek zaključuje Kogejvo poročilo o ljubljanskih koncertih.

»Ljubljanski Zvon« stane na leto 120 Din (plačljivo tudi v obrokih) in se naroča pri Tiskovni zadrugi, Ljubljana, Selenbergova ulica 3.

Dr. Duorniković o Goetheju

V Beogradu, sredi marca.

Naš priznani filozof dr. Vladimir Duorniković je nedavno otvoril v prestolnici ciklus svojih predavanj. Pred dnevi je predaval o B. Spinozi, te dni pa je o Goetheju kot filozofu, pesniku in mislecu. Kakor običajno, je tudi tokrat privabil Duornikovičev predavanje obilo poslušalcev iz vseh vseh beogradskih intelektualcev.

Predavatelj je označil Goetheja za filozofa, ki je do visoke virtuosnosti kultiral predvsem svojo osebnost. Zato Goethejevo delo v luči sedanjosti in neposredno sorajno akcentuirano, kakršna so dela sodobnikov na kulturnem in umetniškem področju. Čeprav po rojstvu Neme, je bil najširši kozmopolit in kot tak stoji v svetovni literaturi kakor vrh nad vrhovi. Potovanje na jurg v Italijo je Goetheja heleniziralo; edino tam je našel dovršeno književno obliko in harmonijo. Iz romantike je Goethe postal harmonizirani Grk! Kot filozof je Goethe hipotetiziral moškega v vsakem oziru, zato je trpel za — hipererotizmom. V primeru z vseslovanskim Dostojevskim (genij zla) smatra Duorniković Goetheja za genija dobrega. Nadalje je predavatelj ovrgel trditve posameznih kritikov: Goetheja, češ da med 1. in 2. delom njegovega Fausta ni kontinuitete in da tvori osrednjo (tako rekoč edino) moč Fausta le zgradba o Marietici. Duorniković priznava samo stilsko neenotnost Fausta (formalno estetska stran), drugače na je Faust v književnem smislu dovršena projekcija celotnega Goethejevega življenja in obenem sinteza romantičnega in klasičnega (nemenskega) Goetheja. Faust in Mefisto sta en sam Goethe!

Goethe se je tudi mnogo bavil z znanostjo (razprave o barvah, geologiji in dr.). V vsakem delu Goethe vidi in zajame ves univerzum. S te strani je bil eden največjih panteistov!

Pred dnevi so izšle v založbi Geze Kolna Goethejeve »Lirske pesnit« v prevodu Velimira Živojinovića in s predgovorom dr. Schmausa. Knjiga obsega XV. in 159 strani in stane 30 Din. Tako prispeva tudi Beograd svoj del k stoletnici velikega Goetheja.

—Až.

Domače vesti

• Dom kralja Petra v Banji Luki. Odbor za gradbo spomenika kralju Petru Osvoboditelju v Banji Luki se je preteklo nedelje sestel na sejo. Odbor razpolaga sedaj z gotovino 1.200.000 dinarjev. Storjen je bil sklep, da se letos razpiše natečaj za izdelavo idejne skice Doma kralja Petra. Prva nagrada znaša 10.000, druga 6000, tretja 4000, dve pa po 2500 dinarjev. Spomenik velikemu pokojniku se bo postavil v obliki doma. Gradbeni stroški bodo znašali približno 1.500.000 dinarjev. Gradbena dela se bodo pričela pomlad.

• Vojaške vesti. Vojni Vest objavila številne izpremembe v naši vojni mornarici. Na službovanju na kr. brodu »Durovnik« so odrezani: poročnik bojnega broda 1. razreda Karel Levčnik in Oskar Jeglič, poročnik korvete Franc Valentinčič, intendantski kapetan 1. razreda Joža Zuran in sanitetni poročnik dr. Jožef Klein; poročnik korvete Ivan Osterc na torpiljerki »T 1«, poročnik fregate Vinko Hudeček na torpiljerki »T 5«, poročnik korvete Oton Lubec na torpiljerki »T 8«, poročnik fregate Alojz Škufca na podmornici »Osvetnik«, poročnik fregate Sava Samič na kr. brodu »Galeb«, strojni poročnik Ivan Macek v vojnopomorskem oddelku pomorskega arzenala, poročnik fregate Jože Kvac pa kot hidroplilot pri 20 hidroeskaadrili. Peaotni kapetan 1. razreda Josip Stenzl je pridružen na službovanje komandi celjskega vojnega okrožja, pehotni kapetan 1. razreda Ljudevit Pogacar kot komandir 9. četi pehotnega polka kraljeve garde, sanitetni poročnik dr. Avgustin Rutar je imenovan za zdravnika pri 43. pehotnem polku, državni mojster-ključavničar, uradnik III. kategorije Anton Bodnar pa je trajno upokojen. Inženjerskemu poročniku Alojziju Božiču je odobrena ženitev z gospodinjico Rudolfino Horvatičev, hčerko trgovca v Verzeju v dravski banovini.

• Dr. Baltić upokojen. S kraljevim ukazom je upokojen državni svetnik dr. Vilko Baltić. Kralj ga je ob enem odklical z redom Jukoslovenske kroge III. stopnje.

• Manifestacija za mir in razorožitev. V Beogradu se je v nedeljo dopoldne, po iniciativni volje žena za mir, vršila javna manifestacija za mir in razorožitev. Akademik Jovan Zujović je otvoril manifestacijo ter se najprej spominjal velikega miru, ki ga je vodil g. Inž. Knez z varhivnim mojstvom g. Djurovičem iz Rus. Tečaj je obiskovalo 35 moštvo in pomočnikov iz mehanike, kovaške, ključavničarske, ilirarske in instalaterske stroke. Vsi so bili zelo zadovoljni z uspehom. V imenu mariborske poslovilnice obrtnospeševalnega zavoda ljubljanske Zbornice za TOI, ki je priredila tečaj, je zaključil prisostvoval obrtno - zadružni inšpektor g. Ignac Založnik, ki je izrazil željo, da bi udeleženci dobro izkoristili pridobljeno znanje, nato pa je zastopnik celjske kovinarske organizacije in vseh udeležencev g. Gams izrekel prestrano zavajalo prireditelji tečaja, dalje g. inž. Knezu in ostalim s prošnjo, da bi tudi v bodoče posvečali enako pozornost napredku domačega obrtništva.

• Sijajna prireditve za slovenske brezposelne v Ameriki. Clevelandski dnevnik »Ameriška Domovina« je 21. februarja v Slovenskem narodnem domu izvršil lepo prireditve v korist slovenskih brezposelnih. Na prireditvi se je zbrala vsa številna slovenska naselbina. Velika dvorana Narodnega doma je bila zasedena do zadnjega kotička. Nekaj deset minut pred začetkom prireditve je dospel tudi novo izvoljeni clevelandski župan g. Ray Miller s soprogom. Orkester pod vodstvom dr. Lavšeta je bil sličen in kvartet slovenskih pevovodij Zoran, Berdana, Kogoj in Rakarja je želel aplavz. Pred koncem prireditve je deželna delegacija pozdravila župana v slovenskem in angleškem jeziku, župan je stopil na oder ter v slovenskem jeziku izpregovoril: »Bratje, dober večer! Občinstvo je na pozdrav odgovorilo z viharim aplavzom. Večer je prinesel 1268 dolarjev dohodkov in lepo število siromašnih slovenskih rodbin bo dobilo za več tednov potrebno prehrano.

• Smučarski tečaji v Domu Ilirije v Planici so nadaljšani. V dnevniku se je pretekli teden objavila premostitev smučarskih tečajev iz Planice v Triglavsko gorje. Zaradi letošnje pozne zime in izrednih snežnih razmer, ki so nastopile po zornji objavi, se je sklenilo podaljšati v Domu Ilirije v Planici tečaje tja do velikonočnih praznikov. V Planici ležijo obranljive vse plasti v teku zime zapadlega vrga, ki tvorijo pomembni padavinam trdno in sigurno podlago. Ugodne lege okoliških terenov izkazujejo 20 cm snega na pometerski podlagi. Torej idealne snežne prilike kakor sredi najtrdnije zime. Pri tem pa si je v opoldanskih urah toplo pomladansko sonce. Kdor se hoče nenehno govan in v miru naučiti lepega belega sperta ter se naučiti vseh krasot pozne zime, naj izkoristi ugodno priliko ter pohiti v objem višinskega sonca. Po novo izdelanem programu se prične smučarski tečaj pod vodstvom inž. Janka Janše na Triglavskem pogorju s 15. aprilom.

• Dostavek. V nedeljskem članku o naši potopitveni plodni zemlji vstavi pod odstavkom: Na deželno kulturni razstavi v Berlinu... naslednje: Posebno Nemčija dela na to, da kolikor mogoče skrči uvoz poljedelskih pridelkov, ki znaša sedaj okoli 2 milijard RM. Saj imajo v programu, da meliorirajo zemlje v skupni površini 13 milijonov ha, od tega odpade na šotoborjansko-zemljo 2.250.000 ha. Zadnje čase so zbrali podatke glede melioracijskega dela iz vseh provinc, da si tako sestavijo program za izvršitev velikih melioracijskih del.

• Nova telefonska centrala v Splitu. Ministrstvo za gradbe je dobilo kredit za gradbo poslopja primorske direkcije pošte in brezvoja v Splitu. V zgradbi bo nameščena nova telefonska centrala za mesto Split. Delo se prične takoj, tako da bo Split ob koncu julija že imel novo telefon-centralo.

Vremensko poročilo

Meteorološkega zavoda v Ljubljani
Številke za označbo kraja pomenijo:
1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlažnost v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblaknost, 7. vrsta padavin, 8. padavine v mm —
Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

14. marca.
Ljubljana 7. 770,2. —8,2. 95. mirno, megla, —; Maribor 7. 769,1. —10,7. 77, mirno, megla, —; Zagreb 7. 769,9. —10,9. 90. mirno, megla, —; Beograd 7. 770,1. —5,0. 93. mirno, megla, —; Sarajevo 7. 770,1. —6,1. 87. ENE 2. —; Skopje 7. 768,4. 0,0. 94. ESE, 10. —; Temperatura: Ljubljana +3,0. —9,2; Maribor +2,4. —11,0; Zagreb —11,0; Beograd +0,4. —10,2; Sarajevo —7,2; Skopje 0,0.
Sonce vzhaja ob 6.16, zahaja ob 18,4; luna vzhaja ob 3.44, zahaja ob 1.3.

sko centralo tipa »BC«, katero je nedavno imel Beograd, s kapaciteto za 1000 naročnikov.

• Uradni dan Sreškega gremija t. govcev v Celju za člane trgovce v rogaskem sodnem okraju bo danes 15. t. m. v Rogatcu v posebnih sobi kavarne g. Spornac od 3 do 12.

• Novi grobovi. V Trstu je umrla gospa Karolina Lisec v čestiti starosti 79 let. — G. dr. Jožef Jakš v Ljubljani je umrl sin Jošt in ga bodo jutri ob 10. položili k večnemu počitku. — V petek je umrla v Ljubljani ga. Alojzija Velmarjeva, soproga mizarskega mojstra. Dosegla je 76 let, dala je že dolga leta bolelena ter 4 leta bila priklenjena na posteljo. Podležala je srčni kapi. Vzgojila je v svojem dolgem življenju šest otrok. Najstarejši Franc je postal žrtev svetovne vojne, Josip je bil dobrovoljec v Rusiji in je zadal sreski šolski referent v Murski Soboti, Anton pa je prevzel doma obrt; izmed hčera je Marija učiteljica in soproga jetniškega ravnatelja Vrabla v Mariboru, Genoveja je bila poročena s trgovcem Brumnom v Murski Soboti, najmlajša Mojinka pa gospodinjica doma. — Na Kaplj je umrla po kratki bolezni v starosti 21 let kinetska hči Katarina Babičeva. — Pokojnim blag spomin, žalujčim naše iskreno sožalje!

• Sejmi. Kramarski in živinski sejem v Zagorju ob Savi bo na cvetni četrtek 17. t. m. živinski sejem v Žužemberku, ki bi se imel vršiti na cvetno soboto, bo letos v sredo 23. t. m.

• Mohorjeva družba v Celju je začela izdajati Detelove zbrane spise v redakciji prof. Solarja. Prvi zvezek je dotiskan. Obsega skupno 504 strani in stane vezan v platno, v lepi opremi, v subskripciji do 15. aprila t. l. le 75 Din. Za vsako javno, šolsko in zasebno knjižnico gotovo knjiga, ki je ne morete pogrešati. Subskribira se v Celju (Mohorjeva družba) po dopisnici, v Ljubljani pa pri Novi založbi.

• Poziv. Feliks Gradšnik, rojen 7. maja 1898 v Sv. Petru pri Mariboru se naproša zaradi važne zadeve, da pride v trgovino Antona Podlaha, Maribor, Orožnova ulica 8. Kdor pove točen naslov, dobi nagrado 100 Din.

• Ne sme v krčmo. S sodbo okrožnega sodišča v Novem mestu je izrečena prepoved posejanja krčm Kastelicu Antonu, rojenemu 1901 na Mirni, oženjenemu trgovskemu sodniku na Mirni št. 44, za dobo od 8. januarja 1932 do 8. januarja 1933.

• Izgon iz Francije. Karlo poročajo »Jugoslovenske pariške novine«, je francoska vlada odpovedala gostiljube ter izgnala iz Francije naše državljane Ivana Kočvarja, Antona Slugo in Ivana Lečnika zaradi slabega vedenja in komunistične propagande.

• Objedele oblike barva v različnih barvah in pisarski tovarna Jos. Reich.

• Kupujte Ciril-Metodove velikonočne razglednice. Podpirajte CM družbo in domača podjetja!

• Kranjske klobase — najfineše. Marija Urbas nasl., Ljubljana, Komenskega 16.

Iz Ljubljane

• »Dve srci — en utrip« — nova filmska opereta. Zopet pride v Ljubljano film, prav imenitne vsebine, poln veselja, petja in muzike, film takega formata kakršnega rodi vsako leto le po eden. Najnovejša Ufina opereta »Dve srci — en utrip« je film kakršnega si občinstvo že dolgo želi po sijajnih filmih »Dve srci v 3 taktu«, »Valeček ljubezniv«, »Ljubavni regiment« itd. Življenje, petje, dvotipi, ples, ljubezen, sladka godba, izvrstni novi šlagerji vsa to preveva ves film od početka do konca. Skratka film, katerega bo publika gledala z največjim navdušenjem zlasti ljubljena srca se bodo pri tem sporedu spajala v en sam utrip sreče in zadovoljstva. Za danes opozarjamo občinstvo le na to, da je opereta »Dve srci — en utrip« sijajen film, ki je žel v Prazi, na Dunaju in Berlinu ogromen uspen in da bo tudi ljubljanska publika imela z njim velik in že dolgo zaželen užitek.

• Prirodnoznanstvena sekcija Muzejskega društva bo imela danes 15. t. m. šesti redni sešestanek. Predaval bo profesor g. Srečko Brodar o novih izsledkih iz Potočke zijalke na Olševi. Predavanje, ki ga bodo pojasnjevale številne skiptične slike, bo ob 18. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Člani in prijatelji društva in sploh vsi, ki se zanimajo za raziskovanje domačih krajev, najvljudneje vabljeno. Vstop prost.

• Tyrševa ulica v Ljubljani. Ljubljanska sokolska župa je naslovila va mestno občino prošnjo, naj se ena važnejših ulic v Ljubljani imenuje po ustanovitelju sokolstva dr. Miroslavu Tyršu. O prošnji bo sklepala občinski svet.

• Znižanje cene plinu v Ljubljani. Prejeli smo: Na eni zadnji seji upravnega odbora mestne plinarne se je sklenilo, omogočiti uporabo plina za centralno ogrevanje prostorov in pa za pripravo tople vode v centralnih napravah za celo poslopje. Cena plinu v to svrhu se je določila na 1.40 Din za cbm. Ta cena je tako nizka, da nižjih cen ne pozna niti Dunaj, kjer je plin priznani cen. S to ceno je omogočeno rabiti plin za centralno kurjavo v malih vilah kakor tudi v velikih stavbah. Preuredijo se lahko tudi stare naprave za centralno kurjavo s tem, da se vmontirajo pod kotle plinski gorilci, pri novih napravah pa je priporočljivo, da se postavijo že takoj specialne aparature za plinsko kurjavo. Pri tej ceni plina so stroški kurjave enaki stroškom pri kurjavi s koksom ali premogom. Posestniki take naprave pa ima le večjo udobnost, ker odpade vsako delo pri kurjenju in čistjenju kotla. Ker je pri kurjavi s plinom omogočena točna regulacija temperature v podzemskih sobah (lokali) in se to reguliranje vrši popolnoma avtomatično, predstavljajo plinske centralne naprave višek udobnosti. Proračune in detaljna pojasnila daje radevolje ljubljanskega mestna plinarja. Precej pritožb gospodinj je bilo izrečnih tudi glede tarife za porabo plina. Posebno mali konsumenti se pritožujejo, da je plin pri malem mesečnem konsumu (pod 15 cbm mesečno) predrag. Tudi temu nedostatku odnosno tem željam gospodinj bo ugodeno v najkrajšem času. Čim bo v obratu nova peč, ki bo dajala boljši in brezhibno očisti plin, se bo izpremenila tudi tarifa za porabo plina. Stranke bodo dobivale močnejši in boljši plin po ugodnejši ceni. Peč bo

nas. Ker je ta problem že danes jako pereč, a obeta preiti v še kompliciranejšo fazo, smo trdno uverjeni, da se bo naše članstvo v polni meri zanj zainteresiralo. Ne pozabimo, da trpi zaradi tujeve škodo predvsem mladi inteligentni naraščaj.

• XXV. redni občni zbor JNAD »Jadranc« se bo vršil 17. t. m. ob 20. v društveni čitalnici z običajnim dnevnim redom. Ker bo debata o točkah, iznesenih med slučajnostmi, gotovo zanimiva, pozivamo odbor, da se članstvo v lastnem interesu občnega zbora sigurno udeleži.

• »Tabore« — pevski zbor. — Danes ob 20. skupna vaja moškega in ženskega zbora v dvorani pri »Levzu«. Priidite točno.

• Jugoslovenski akademski klub kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana, prosi tovariše in tovaristice, da do 17. t. m. brezposelnim plačajo članarino za letni semester (40 Din) in to med 11. in 12. dop.

• Pevski zbor Glasbene Matice. Drevi ob 20. bo skupna vaja vsega mešanega zbora.

• Za brezposelne. G. sodnik dr. Arnošt Kobe in tovariši so darovali kot skromen prispevek za delavce na Javorniku, ki so brez zasluga, 50 Din.

• Razni poškodovanci. Služkinja Metka Stanovnikova iz Oražne ulice je imela včeraj dopoldne opravka na Tržaški cesti. Ko je hotela prečkati cesto je bila premalo urna. Zadel jo je tranzvaški voz in ji je zlomil levo kolenico. Delavčeno ženo Ivanko Suhadojčniko iz Rožne doline je nekdo podrl pred domačo hišo ter si je zlomila levoico. Ivana Magajna, soproga upokojenega strojevodje v Zalokarjevi ulici 10, je včeraj popoldne doma tako nesrečno padla, da si je zlomila levoico. Čevljarški pomočnik Ivan Strniša iz Tržišča pa si je pri padcu zlomil levo nogo. Na Ustcu je neznanca beradil vrgla v 11-letnega sina posestnika Franca Sinčiča polno in mu hudo poškodovala levo oko. Vsi poškodovanci se zdravijo v splošni bolnici.

• Vpoštevajte uradne organe! Pred sodnikom poedincem dr. Kobetom je bil včeraj obsojen neki ljubljanski mesar na 300 Din denarne kazni, eventualno 10 dni zapora, ker je 30. decembra lani sunil od sebe mestnega slugo Martina Vinkoviča, ki je imel nalog, zarubiti ga zaradi neke neplačane globe v znesku 89 Din. Mesar se je sicer izkušal izgovarjati, da ni vedel, da je sluga izvrševalni organ, toda ni nič pomagalo, ker je sluga striktno potrdil dejanski stan.

• Pretep med delavci. V magistratni veži je včeraj med opoldanskimi urami nastal zaradi neke malenkosti prepir med skupino delavcev. Iz prepira se je kmalu razvil pretravanje in naposled je neki bojevit dvignil lopato ter udaril 26-letnega Alojzija Bitežnika z Brda po glavi. Bitežniku se je takoj poredila kri in je padel nezavestno na tleh. Na pomoč je bil poklican stražnik, ki je napadalec aretiral, dočim so ranjenca prepeljali z reševalnim avtom v splošno bolnico.

• Prijet grobnice. Na raznih samotnih mestih ob kamniški progi, v Vodmatu pa tudi v drugih mestnih okrajih, zlasti okrog šolskih poslopj, se je že dolgo tedne pojavjal neznan mlajši moški, ki je uganjal vprico žensk, zlasti mladih deklic, razne groblje. Perverzneža so čisto opazili tudi odrasli ljudje, ki so ga sicer preganjali, a ga niso mogli prijeti. Neznance se je vedno pravočasno rešil z begom. Na podlagi ponovnih prijav je pričela neznanca preganjati policija, ki ga dolgo ni mogla izslediti, včeraj pa je tudi njega zadel roka pravice. Detektivji so ga izsledili nekje v mestu in ga spravili na policijo. To je mlajši pleskar L., ki se bo moral seveda zagovarjati na sodišču.

• Čuden pijanček. Pred okrajnim sodnikom v sobi 28 je včeraj stal kaj originalen pijanček, večni skitalec Vinko. Lani na božič jutraj se je splazil v nezaklenjeno kuhinjo gostilne »Malenčič« v Zgornji Šiški. Pograbil je 4 l vina, steklenico vermuta, steklenico žganja in veliko potočo. Že v kuhinji si ga je privoščil. Nato se je skrčil v klet. Gostilničarka je tatvino kmalu zapazila. Stražnik je našel Vinka v kleti, ko je pošteno vleklo dreto. Vinko je bil obsojen na 14 dni strogega zapora. S sodbo je bil zadovoljen.

• Ipred okrajnega sodišča. Pred sodnikom okrajnega sodišča je bilo včeraj 11 kazenskih razprav zaradi pregreška po členu 6. in 8. zakona o pobijanju draginje. Tega pregreška je bilo oboženo 11 gostilničarjev in trgovcev na podlagi ovadbe policijske uprave, da niso imeli vidnih in pravih cenikov za živilske potrebščine ali pa so živila prodajali proti pretiranemu dobičku. Nekateri so bili kontumacirani, drugi pa so bili obsojeni na manjši ali večji denarne kazni.

• Arretiran vlomilec. V Ljubljani se je že nekaj dni potepal znani vlomilec in tatč Emil O. V nedeljo ga je iztaknil detektiv v neki gostilni in ga aretirat. Navihani Emil se je pred tedni potikal po vili in se zatekal tudi v Trzin. Tam je izvolal lepo priliko in vlomil v hišo posestnice Marijete Kvasove, ki ji je odnesel zlato uro, rokavice in nekaj denarja v vrednosti 2400 Din. Zlato uro je pozneje ponujal v nakup po Ljubljani in jo tudi spravil v denar. Ob aretaciji so našli pri Emilu tudi popolnoma novo srajco, za katero je trdil, da jo je pritehtal na Viču.

• Dr. Lj. Merčun, internist zopet redno ordinira. Aleksandrova c. 4.

• Bluze, damsko perilo, rokavice, nogavice in torbice — najnovejšo, krasno, izbiri ima šterk nasl. Karničnik, Stari trg 18.

Iz Celja

• Seja celjskega okoliškega občinskega sveta. V soboto 12. t. m. zvečer se je vršila na Bregu pod vodstvom župana g. Kukovca redna javna seja okoliškega občinskega sveta. Občina je prejela od banke uprave potrjen letošnji občinski proračun, ki ga je banska uprava s črtanjem posebnih postavk znižala za 167.000 Din. tako da je zdaj v popolnem ravnovesju. Nameravanega kratkoročnega posojila za kritje črtanih postavk banska uprava ni dovolila. Na mesto g. Miheliča je bil imenovan v sreski cestni odbor g. Josip Zidanšek, trgovec iz Spodnje Hudinje. Akcija za pomoč bednim in brezposelnim je lepo uspela, vendar pa je župan apeliral na vse navzoče, da prispejajo še enkrat izdatno na pomoč v nastali novi zimi. Tukajšnji krajevni Protituberkulozni ligi je občina odobrila primeren prispevek. Za občinsko dečje zveščišče, ki bo povečano, je dala občina 10.000 Din. Zdal ima v zavetšču oskrbo 60 delavskih otrok v času, ko so starši na delu. Kanalizacijska dela v Zavodni so večinoma gotova, odobrena pa

Foto Tourist

Ljubljana, Selenburgova 6.

Vam nudi najcenejše vse foto potrebščine kakor: filme, plošče, papirje, kemikalije, povečane slike in vsa druga amaterska dela. Prepričajte se in poskusite!

Je bina še nabava 2 kanalskih mrež. Jasek pri Zumerjevi vili je napravljen, ostala pa la pa se bodo nadaljevala takoj, ko bo nastopilo ugodno vreme. V Guberju bo občina napravila potrebne ograje pri Svetlu. Hölzlu in Skoku. V občinski kmetijski odbor je bil na mesto g. Miheliča izvoljen obč. svetnik g. Pišek, za namestnika pa g. Dorn. Poročilo finančnega odbeka je poslal g. dr. Laznik. Prošnja Jakoba Lednika za nadaljnji prispevek občine k popravilu javne poti na njegovem svetu je bila odklonjena, ker je že prispevala običajnih 30%. Odklonjena je bila vloga celjske mestne občine, da bi okoliška občina prispevala za veliki relief Celja in okolice 4000 Din. O event. prispevku okoliške občine k obnovitvenim cestnim delom v izpovedi ulici se bo sklepalo šele tedaj, ko bo občina prejela po končnih delih od tvečar »Obnova« nov točen račun. V domovniško zvezo je bilo sprejetih 7 prosilcev, 4 so bili odklonjeni in 4 je bil zagotovljen sprejem proti plačilu običajne takse s približkom po 200 Din za brezposelnih fond. Občina bo v sporazumu z mestno občino znova urgiral pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu in pri OUZD v Ljubljani rešitev vprašanja zgradbe palače OUZD v Celju. Za zadevo se bo zainteresirala tudi celjskega poslanca g. Prekorskega. Dokler ne bo občina dobila od mestne občine primerne vloge, se odkloni vsak prispevek k izdelavi detaljnih načrtov za regulacijo pritokov Savinje v celjski kotli. Pri kmetijski za dobavo gramozu za občinske ceste je občina dosegla ugodno uspehe in bo letos gramoz precej cenejši.

• Praški kvartet »Zika« bo po 3 letih koncertiral v Celju zopet jutri 16. t. m. ob pol 21. v mestnem gledališču z zelo zanimivim sporedom. Kvarteti J. Haydna, Verdija in M. Ravela bodo nedvomno privabili polno gledališče občinstva. Vstopnice se dobe v predprodaji v knjigarni Gorličar & Leskovšek.

• Zaključek avtogenskega celjskega tečaja v Celju. Včeraj je bil v Celju zaključen 12-dnevni tečaj za avtogensko varjenje, ki ga je vodil g. inž. Knez z varhivnim mojstvom g. Djurovičem iz Rus. Tečaj je obiskovalo 35 moštvo in pomočnikov iz mehanike, kovaške, ključavničarske, ilirarske in instalaterske stroke. Vsi so bili zelo zadovoljni z uspehom. V imenu mariborske poslovilnice obrtnospeševalnega zavoda ljubljanske Zbornice za TOI, ki je priredila tečaj, je zaključil prisostvoval obrtno - zadružni inšpektor g. Ignac Založnik, ki je izrazil željo, da bi udeleženci dobro izkoristili pridobljeno znanje, nato pa je zastopnik celjske kovinarske organizacije in vseh udeležencev g. Gams izrekel prestrano zavajalo prireditelji tečaja, dalje g. inž. Knezu in ostalim s prošnjo, da bi tudi v bodoče posvečali enako pozornost napredku domačega obrtništva.

• Smučarski življenj pri Celjski koči. V nedeljo dopoldne se je vršil pri Celjski koči prvenstveni smučski tek Savinjske podružnice SPD v Celju. Startalo je 15 smučarjev, od teh pa je prislopo na cilj le 12, ker so 3 med potjo izstopili. Proga je bila dolga 9 km in izbrana zelo posrečeno. Doseženi so bili naslednji rezultati: 1. Mejavšek Mirko 44.08, 2. Inkret Polo 44.47 in 3. Hilinger Hans 48.33. Za prvenstvo je tekmovalo 7 tekmovalcev, 8 pa izven konkurence. Od slednjih so dosegli: 1. Filč Karl 44.20, 2. Majer Günther 46.46 in 3. Goršek Emil 47.19. Najboljši smučarji so prejeli lepa darila in diplome.

• Mestno parno in kadno kopališče bo odprto v dnevih pred prazniki od 21. do vključno 26. t. m. ves dan.

• Učiteljski zdravilski dom v Rogški Stolini bo imel občni zbor v nedeljo 20. t. m. ob 9.30 dopoldne v poslopju mestne narodne šole v Celju.

• Pevske vaje CPD bodo v tekočem tednu drevi za ženski, v četrtek pa za mešani zbor. Člani in članice naj se jih udeležijo polnoštevilno in točno. Jutri zvečer se bodo vsi pevci in pevke udeležili Zikovega koncerta v mestnem gledališču.

• Požar na Miklavškem hribu. V nedeljo dopoldne se je vnel v Westnovi vili na Miklavškem hribu nad Celjem strop zaradi premočno zakurjene peči. O ognju so bili nemudoma obveščeni celjski gasilci, ki so odhiteli na pomoč, toda zaradi visokoga snega niso mogli z avtomobilom na hrib. Posrečilo se jim je po kratkem delu teče tramovje pogasiti in popolnoma odstraniti požarno nevarnost. Škoda znaša le okrog 5000 Din.

• Nesreča pri požaru. V celjsko javno bolnico je bila pripeljana 74letna prevzdržnica Katarina Iviceva iz Taborskega, občina Hum ob Sotli, ki se je 8. t. m. pri požaru v domači hiši težko ponesrečila. Ko je reševala razne stvari iz goreče hiše, se je nenadoma udri nanjo strop in se ji vnela obleka. Zadobila je hudo oklepino zlasti po gornjem delu telesa, najhujeje na vratu in hrbtu.

• Mestni kino bo predvajal drevi ob pol 21. zvočni film iz afriške džungle »Ingagi« (Gospodar džungle). Predigra. Dr. Riko Fux.

Iz Maribora

• Finančni direktor dr. Josip Povalej, ki je prisel v Maribor in predseduje sedaj tukajšnjega reklamacijskega odbora, bo srečeval stranke v četrtek 17. in v petek 18. t. m. med 11. in 12. v sobi finančnega inšpektorata.

• Občni zbor Protituberkulozne lige bo v torek 22. t. m. ob pol 11. v dvorani kina »Diana« v Strojarski Dnevni red je kakor običajno, toda brez volitev, ker je bil v smislu pravil »ani izvoljen« odbor za dve leti. Po obnem zboru predava specialist za plućne bolezni dr. Vari o tuberkulozi. Pri predavanju bo pretvajan tudi zanimiv film.

• Boj pretiranim najemninam. Akcijski odbor, katerega tvori 22 predstavni-

kov vseh mariborskih stanovskih in strokovnih organizacij nameščenec v delavce, bo sklical velik protestni shod prihodnji petek 18. t. m. ob pol 19. v veliki dvorani hotela Uniona proti pretrganju in sedenju krizi ne odgovarjajočim najemnikom za stanovanja in poslovne lokale. Na tem shodu bodo zborovalci protestirali proti pretrganju najemninam in sprejela bo resolucija na merodajne oblasti in hane posestnike. Istovestno bo tudi ustanovljeno novo društvo hišnih najemnikov.

a — Za znanje najemnin. Akejski odbor ima svoj sestanek jutri ob 18. v prostorih Nabavljane zadruge na Rovenskem ulazu.

Iz Zagorja

z — Orkester Glasbenega društva bo imel v sredo 16. t. m. ob 8. v svojem lokalu ustanovni sestanek. Orkester bo vodil učitelj g. Adamič Arnošt.

Iz Kranja

r — »Sirota Jerina«. Glasbeni šola je vzpostavila v četrti zvečer otroško igrice »Sirota Jerina«. Delo, pri katerem je sodelovalo skoraj 100 otrok, je lepo uspelo. Voditelji glasbene šole g. Fakina in režiserji g. Plahuti vse priznajo.

r — Vodniška družba poziva vse dosejane člane, da poravnajo članarino za prihodnje leto. Sprejemajo se tudi novi člani v knjižarni »Savit«.

Iz Novega mesta

n — Kmetiška prosveta priredi igro »Trije vaški svetniki« v petek 18. t. m. ob 20. in v soboto, 19. t. m. ob 15. v Sokolskem domu.

Iz Slovenigrada

sg — Dramski odsek Sokola vzporedi v soboto 19. t. m. v dvorani Sokolskega doma vesele igrice »Trije vaški svetniki«.

sg — Epidemija skrlatinske se je pojavila tudi med našo dečo. Najštevilnejše primere beleži občina Legen.

Iz Ljutomer

lj — Oseba vest. Sreski načelnik dr. Al. Trstenjak, ki je bil kakor smo že poročali, premeščen v Dolno Lendavo, je na odredbo banske uprave zvrstno zopet prevzel vodstvo tukajšnjega sreskega načelnika.

Iz Sočanja

sg — Zgradba nove izobilnice je prešla v odločilen štadij. 5. t. m. se je že vršil komisijski ogled, katerega so se udeležili tudi zastopniki banske uprave. Zidava se bo pričela najbrže že letos.

Gospodarstvo

Za obstoj čevljarstva

Kakor smo že v ponedeljkovi izdaji »Jutra« poročali, se je v nedeljo vršilo v dvorani Celjskega doma v Celju veliko manifestacijsko zborovanje čevljarjev in ostalih usnje pridelavateljev gospodarskih strok, ki ga je sklical zbornica za TOI v Ljubljani. Iz obširnega referata, ki ga je na tem zborovanju podal zborniški tajnik dr. Josip Pretnar, posnemamo naslednje zanimive podrobnosti:

Splošna gospodarska kriza je objela vse svet. Če pogledamo naše sosedne države vidimo, da povsod skušajo pomagati z najrazličnejšimi gospodarskimi ukrepi in dvigniti obrtno, industrijsko in kmetijsko produkcijo. V zaščito te produkcije povzbujejo carine, uvažajo uvozne preprečbe in emicije in v zadnjem času se poslužujejo tudi deviznih omejitev kot sredstva trgovinske politike. Na drugi strani na skušajo naše sosednje države z vso silo prideti na inozemska tržišča. Zaradi tega postopanja tujih držav je postal naš gospodarski položaj naravnost nevarčen. Na eni strani izgubljamo naša izvozna tržišča za najvažnejše izvozne predmete, na drugi strani na vidimo, da nas vedno bolj duši tuj uvoz s svojim dumpingom, to je s slepih cenami, ki jim solidna produkcija ne more slediti.

Pri tem moramo s posebnim poudarkom ugotoviti, da je v naši domači čevljarški stroki postala gospodarska kriza naravnost obupna. Po prevratu in tudi v poznejših letih opazamo v tej stroki tako po kvaliteti kakor tudi po produktivnosti loži napredek naših čevljarških obratov. Naravna posledica tega razvoja bi morala biti, da se zmanjšuje uvoz statistika zunanje trgovine na nam pove, da se je v zadnjih dveh letih povečal naš uvoz usnjenih čevljev za 844 met. stotov ali 54 odstotkov, in sicer od 1552 met. stotov v l. 1930. na 2396 met. stotov v preteklem letu. V letih 1928 in 1929 so seveda vstopali samo čisto usnjeni čevlji. Prav tako važen pa je tudi uvoz čevljev iz drugega materiala, ki je že v letu 1930 po količini presegel uvoz usnjenih čevljev. Kakor rečeno, se nimamo popolne statistike o uvozu vseh čevljev v našo državo v preteklem letu. Zato je zanimiva češkoslovaška uradna statistika, po kateri se je uvoz vsakovrstnih čevljev iz Češkoslovaške v Jugoslavijo povečal od 66 milijonov Din v letu 1931. na 123 milijonov Din v preteklem letu. Naš uvoz čeških čevljev se je torej navzlic padanju cen v preteklem letu po vrednosti povečal. Češkoslovaška statistika pa nam kaže še druge zanimivosti. Med državami kamor izvažajo češkoslovaški čevlji so Zedinjene države na prvem mestu, na drugem mestu je Francija in že na tretjem je Jugoslavija. Šele po tem pridejo na vrsto druge države.

Iz tega vidimo, da je naša država na evropskem kontinentu druga največja uvoznica češkoslovaških čevljev. Čeprav je po številu prebivalstva ena najmanjših in je zlasti konsum čevljev pri nas zelo slab. Skoro vsa ta ogromna količina uvoženih čevljev prihaja iz tvornice Tomaža Bat'e iz Zlín. Če se torej borimo za zaščito naše domače produkcije, za aktivnost naše trgovinske bilance in zaradi tega proti uvozu čevljev, se moramo boriti predvsem proti Bat'i. Kmalu po prevratu se je ustanovila pred vrati Beograda podružnica Bat'e, ki so ji sčasoma sledile številne druge. Danes je vsa država posejana s trgovinami Bat'ovih čevljev. Ogromne uvozne stroške nam kažejo slike o škodi, ki jo tveka naše čevljarstvo in usnarstvo, in s tem tudi vse naše gospodarstvo, zaradi te konkurence. Številni naši domači obratniki so že ustavili delo ali pa odpustili znaten

del delavstva. Brezposelnost se silno širi v vrstah čevljarjev kakor tudi v vrstah čevljarkega delavstva.

Bat'a pa se ni zadovoljil s tem, da je vrgel na naš trg ogromne količine čevljev, posegel je tudi po zadnji skorici kruha, ki jo ima naš mali čevljarški obrtnik v popravilu čevljev. Lahko si predstavljamo kakšen je položaj našega čevljarkega mojstra, ki mu ne manjka samo novega dela, temveč mu odvzemajo zaslužek. Še številne Bat'ove popravilnice čevljev po mestih in tudi po malih trgih. Široke mase čevljarkega obrtništva in delavstva so zbegane in pred popolnim gospodarskim in socialnim propadom. Toda to še ni vse. Čujejo se vesti, da Bat'a že ustanavlja svojo tvornico v naši državi, in sicer v Vukovarju, čujejo se vesti o že sklenjenih kupčijah z nekimi tujkami v Zemunu in Anapici, ki že delajo za Bat'o s kapaciteto 1700 čevljev na dan. Zavedati se moramo kaj lahko se vse sledi, če se Bat'ovi načrti uresničijo. Uničena bodo mnoga lepa čevljarstva podjetja, kakor so bila uničena v Češkoslovaški, desetstotki obrtnikov in delavcev na bo zmanjšanih popolnemu obubošanju. Samo v dravski banovini imamo okrog 4000 samostojnih malih obrtnikov in okrog 100 večjih čevljarških obratov. V teh obratih je po statistiki za leto 1931. okrog 4360 pomožnih delavcev. Če vzamemo vso državo, se te številke gotovo podestorijo. Če torej Bat'a v projektirani tvornici zaposluje 1700 delavcev, bo gotovo še večje število delavcev ostalo brez možnosti zaslužka. Tudi usnarjski obrtni in trgovine s čevlji ne bodo na boljšem. Pomisliti moramo, da je v usnarjskih obratih dravske banovine zaposlenih 1644 delavcev.

Kako si naj pomagamo.

Dosedanja naša borba proti Bat'i je imela minimalne uspehe. Nečeste so bile intervencije od strani naših obrtniških in industrijskih korporacij, od strani Zveze čevljarških združenj in Zbornice za TOI. Uspeh moramo zaznamovati le v tem, da je bila lani mariborska podružnica Bat'e kaznovana zaradi nezakonite konkurence in da je ob koncu preteklega leta sresko naš delstvo v Laskem na podlagi zbornice izjave ustanovitelja tamkajšnje podružnice odklonilo in obratovanje prepovedalo. Zbornica za TOI je ponovno intervencirala na merodajnih mestih, zlasti v pogledu Bat'ovih popravilnic. Navajala je zato razloge, iz katerih je razvidno, da že po dobrih desetletjih obrtnega zakona ne bi smeli dopustiti Bat'ovih popravilnic, ker spadajo popravilnice med rokodelski obrt. Če tudi doslej ni bilo uspehov, kakor bi si jih želeli, nas vendar navdajajo z upanjem besede, ki jih je izjavil minister dr. Albert Kramer Tomažu Bat'i, ko se je pred kratkim osebno zglasil pri njem. Kakor znano, je tedaj minister doktor Kramer izrečno opozoril g. Bat'o, da je treba upoštevati potrebe in zahteve domačega obrtništva.

Po katerih sredstvih naj torej sočemo, da pomagamo našemu čevljarstvu? Mnogim drugim državam je že uspelo omejiti uvoz čevljev, v zadnjem času zlasti z uvedbo deviznih omejitev. To opazimo v Nemčiji, Angliji, Avstriji in Italiji. Smatramo, da bi bilo pri nas zelo uspešno sredstvo, če se omeji izdajanje deviz, to je inozemskih plačilnih sredstev, za uvožene čevljarke izdelke. Javno je, da moramo ne glede na to zahtevati tudi uspešnejšo carinsko zaščito. Nadalje je treba odločno zahtevati, da se prepove odpiranje nadaljnjih popravilnic čevljev. Popravilnice se rokodelski obrt, ki ga sme izvrševati samo poskušeni rokodelci, tovarnarji pa sme izdelovati čevlje samo na tvorniški način. Če pa Bat'a hoče odpirati popravilnice ne kot tovarnar, temveč kot družba, je po § 9. novega obrtnega zakona (ta paragraf je bil vnešen na podlagi predlogov naše Zbornice za TOI) tako obratovanje družbi prepovedano. Za popravilnice, ki so bile ustanovljene pred 9. marcem, to je pred uveljavljenjem novega obrtnega zakona, pa mora obveljati načelo, da gre za očitno izigravanje § 3. dosedanjega obrtnega zakona in za nedopustno kritic po obrtnik-poslovodjah.

Treba je tudi napeti vse sile in izposlovati na merodajnih mestih, da se Bat'i zavrne prošnja za ustanovitev tvornice v Jugoslaviji. Pri tem ne sme igrati nikake vloge obljuba Bat'e, da bo zaposlil izključno domače delavstvo in da bo dvignil domačo produkcijo čevljev, ker bi bila škoda, ki bi nastala v zvezi z obratovanjem take tvornice v gospodarstvu in socialnem pogledu neprimerno večja, kakor pa bi bile obljubene koristi. Končno se je treba zavzeti še za to, da se naša čevljarška obrt davčno razbremeni. Mnoga davčna oblastva ocenjujejo tudi one čevljarje, ki deajo mnogokrat le po nekaj mesecih na leto, kakor da bi bili zaposleni skozi vse leto. V tem pogledu je Zbornica za TOI že intervencirala pri finančni direkciji v Ljubljani, kjer je našla razumevanje in je stvar davčnih odborov, da store v tem smislu svojo dolžnost. Seveda pa je tudi v

splošnem odstotek obremenitve po pridobitvi za malega obrtnika previsok. Zahtevati se mora, da se za vse one čevljarke obrtnike, ki ne zaposlujejo pomočnikov, računajo 4 odst. osnovnega davka in ne 6 odst. od ocenjenega čistega dohodka, in da se ti mali obrtniki oprosti dopolnilnega davka. Povsod se poudarja, da je naš obrtnik najbolj zdrav gospodarski temelj države in vedno se naglašuje potreba zaščiti obrtnika. Smatramo, da je sedaj čas, da tem besedam sledijo tudi dejanja.

Kreugerjev koncern

Nenadna vest o samomoru, po vsem svetu znanega švedskega finančnika Ivara Kreugerja, ki se ni udeleževal samo v industriji vzgajal, temveč tudi v raznih drugih gospodarskih panogah, je v mednarodnih finančnih krogih vzbudila veliko pozornost, zlasti ker so vrednostni papirji njegovih podjetij v zadnjem času močno nazadovali. Delnice matične družbe za velike Kreugerjeve finančne transakcije »Kreuger & Toll« se že zadnje dni na vseh velikih svetovnih borzah (New York, London, Amsterdam, Bazel, Berlin) močno popuščale. Zelo lani v jeseni se je mnogo govorilo o tekočih te družbe in so koncem decembra notvale omenjene delnice le še 93 navroti 497 v početku leta 1931. Oprelitev na mednarodnih efektivnih tržiščih, ki je prišla z novim letom, je zlastno koristila tudi delnicam Kreuger & Toll, ki so sredi februarja zopet dosegle tedaj 133; zadnje dni pa so pričele naglo popuščati in v petek so nazadoma padle na 115. Vzporedno so padle tudi delnice glavnega Kreugerjevega podjetja za vzgajanje švedskih žit »Aktie Bolaget« (»Stabo«), ki je tudi naša širša javnost znana, saj je kot predstaviteljica skoro ves svet obsegajočega vzgajališnega trga dala naši državi leta 1928 posojilo v višini 22 milijonov dolarjev (24% monopolsko posojilo).

Ivar Kreuger je po vojni z velikim uspehom združil posle vzgajališnega trga z velikimi finančnimi operacijami. Postal je državni bankir največje države. Njegova umetnost je bila, da je z minimalnimi lastnimi sredstvi dosegel maksimalne finančne in gospodarske koristi. Ogromna posojila ni dajal državam iz lastnih sredstev, temveč iz sredstev, ki si jih je pridobil iz vedno novimi emisijami lastnih obveznic po razmeroma prav niki obrestni meri (večinoma 4 in 4,5 %), kombiniranih večina s spondeležbo na dobrih, kakor tudi z novimi emisijami delnic družbe Kreuger & Toll. Mednarodna publika je pri vsaki taki emisiji pokazala neomejeno zaupanje v uspešnost Kreugerjevih finančnih transakcij. Njegove delnice so nosile vsako leto večje dividende in zato ni čudno, da so danes razširjene po vsem svetu.

Tako, ki jih preživlja trenutno Kreugerjev koncern, so predvsem posledica neukinovitosti in prevelikega optimizma Kreugerja. Mnogi so bili mnenja, da svetovna finančna katastrofa Kreugerjevega koncerna ni mogla prazniti. Govorice o tekočih, ki so se pojavile v drugi polovici preteklega leta, so kmalu utihle. Dobri poznavalci razmer pa so se pred eno letom opozarjali na bistvene konstrukcijske pogoje v finančnem stanju tega koncerna.

Poleg, ko je Kreuger uspešno uredil financiranje posojil, danih Madžarski, Grčiji, Jugoslaviji in Rumuniji, je še lani sklenil slično pogodbo z Nemčijo in Poljsko. Nemčiji je dal posojilo od 110 milijonov švedskih kron. Pri emisiji obveznic tega posojila pa mu je zaradi gospodarske krize uspelo plasirati med švedsko publiko le 54 milijonov, ostalih 56 milijonov kron obveznic pa je morala družba Kreuger & Toll »izoblačiti« iz raznih razmer prevzeti v svoj portfelj. Braki izvori inobilizacije so nastali s posojilom, obljubljenim Poljski. Tako je morala družba Poljski plačati 1. februarja drugi obrok sklenjenega posojila.

Industrijska podjetja Kreugerjevega koncerna so zaradi tekočih matične družbe deloma tudi prizadeta. Poleg družbe »Stabo«, ki ima 250 tvornic za »vzajale« v 43 državah, spada v koncern znana telefonska družba »Ericsson«, ki ima razne telefonske koncesije v Angliji, Franciji in še v 7 drugih državah, nadalje družba železnice rudnikov Grängsberg in še nekaj večjih podjetij lesne stroke (celuloza).

— Preferenca za inozemsko pšenico v Avstriji. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu sporoča, da je z odlokom avstrijskega finančnega ministrstva od 27. februarja odobreno, da se na račun jugoslovenskega prednostnega kontingenta od 5000 vagonov lahko uvozi po železnici v Avstrijo 1000 vagonov pšenice in da se la pšenica lahko carini na avstrijskih območjih carilomah v Plibkeru, Poizroze in v Spilju.

— Mestna hranilnica v Mariboru je te dni objavila svojo bilanco za preteklo leto. Navzlic težki gospodarski depresiji se je ta popularno varni zavod tudi v preteklem letu nadalje razmeroma ugodno razvil. Hranilni vlogi se narasle od 113,2 do koncu leta 1930. na 116,6 milijona Din ob koncu preteklega leta, kontokorentne vloge pa so istočasno za malenkost popustile, in sicer od 17,7 na 15,2 milijona Din. Slanje hipotekarnih posojil je znašalo 60,9 milijona Din (po zadnji bilanci 57,3), obdinska posojila 16,7 (18), kontokurentna posojila 27 (20,2), realitete 12,1 (8,6), gotovinska sredstva pa so znašala 1,8 milijona Din nasproti 0,3 milijona Din ob koncu leta 1930. Vse čisti dobiček se je letos porabil za odpise, in sicer 220.000 Din za odpis vojnega posojila in 108.000 Din za odpise na vrednostnih papirjih. Od leta 1919. so odpisi dosegli že 10,6 milijona Din.

— Za reorganizacijo mlekarstva v radovljskem srezu. V soboto 12. t. m. so se zbrali v Lescah zastopniki mlekarških združenj vsega radovljskega sresa na posvetovalno zaradi reorganizacije mlekarstva. Zborovanje je potekalo sreski načelnik dr. Vidmar, kakor sta podala svoje referate sreski kmetijski referent inž. Rataj in banovinski mlekarški uradnik Fr. Pavlica. Po poročilu se je razvila debata, v katero sta posegla zlasti Janez Gorja, bivši poverjenik za kmetijstvo, in Ivan Azman, župan iz Hraša. Razpravljalo se je o tem, kako organizirati odnošno združiti vse mlekarške zadrage v močnejše centrale, zlasti pa o vprašanju, kako ustanoviti na Bledu higiensko mlekarstvo. Končno je bil izvoljen pripravljalni odbor, ki ima namen, pripraviti vse potrebno za izvedbo načrta. Se selega dne na večer in v nedeljo jutraj pa se je vršilo zborovanje kmetovalcev pri mlekarški zadrugi v Polkorenu in v Rataču, kjer je predaval Fr. Pavlica o združitvi imenovanih mlekarov. Gospodarska slika dovolj jasno kaže, da

spadata ti dve mali mlekarji v eno skupnost, ki bi bila močnejša boljega razvoja. Združitev je pa končno le odvisna od uvidenosti kmetovalcev, kakor tudi od dobre volje.

— Nabava trošarine prostega sladkorja za prehrano čebel. Finančno ministrstvo je dovolilo finančnim direktorjem, da smejo za prošnjo izdati čebelarjem dovoljenja za nabavo sladkorja za prehrano čebel brez plačila državne trošarine. Sladkor je bilo treba doslej denaturirati s 5% tečnega katrana. Ker pa se je pokazalo, da tako denaturirani sladkor ni primeren za prehrano čebel, je davčni oddelek predpisal novo sredstvo za denaturiranje sladkorja, namenjenega prehrani čebel. Sladkor se denaturira z zdrobljenim (zmletim) lesnim ogljem, in sicer v razmerju 3 kg zmletoga lesnega oglja na 100 kg sladkorja v kristalih ali v prahu; oglje se mora poprej zmleti in s sladkorjem popolnoma zmešati. Finančne direktorje imajo nalogo, da obveste o tem odloku organe finančne kontrole in zainteresirane osebe v svojem področju.

— Zveza živinorejskih selekcijskih združenj za pingavsko govedo v Kranju nam je poslala: Zivahno gibanje, ki so ga započeli Gorenjci za povzdigo pingavske pasme po svojih 21 živinorejskih selekcijskih združenjih, posebej združenjih v Zvezi živinorejskih selekcijskih združenj za pingavsko govedo v Kranju, bo gotovo rodilo uspehe, če se bo delo nadaljevalo, kakor je zaneto. V prihodnjih dneh se bodo vršili pregledi rodovniške zadrage zivine, združeni s premiranjem v naslednjih združenjih: v Cerkljah 18. t. m. ob 14. v Predvoru 21. t. m. ob 8. dopoldne, v Trsteniku 21. t. m. ob 14. v Hraštu 22. t. m. ob 8. dopoldne, v Naklem 22. t. m. ob 14. v Mavčah 23. t. m. ob 8. dopoldne, na Smledniku 21. t. m. ob 14. v Sražu 24. t. m. ob 11. dopoldne, v Zablani 24. t. m. ob 15. Skupno bo postavljeno na pregledne prostore preko 400 glav rodovniške zivine. Banská uprava je za ta premirna pripravevala 12.000 Din.

— Novi bankevi po 1000 Din in 50 Din. V toku marca bodo v Zavodu za izdelavo bankovcev v Tončevu pri Beogradu prišli tiskati nove bankove po 1000 Din, Zavod, ki je, kakor znano, last Narodne banke, je izdelal že vse potrebne klišee. Novčani po 1000 Din bodo imeli lik Nj. Vel. kralja in vodotisk Nj. Vel. kralja. V soglasju s finančnim ministrom je Narodna banka davno sklenila, izdelati tudi novčane po 50 Din, ker bodo sedanje novčane po 10 Din zamenjane za kovane srebrne novce od 10 in 20 Din. Ti srebrni novci se že kupejo v kovnicah v Beogradu in Londonu in bodo prišli v promet v drugi polovici t. l. Nove novčane od 10 Din bodo imele lik Nj. Vel. kralja in vodotisk prestolonaslednika Petra v sokolski uniformi.

— Poravnalo postopanje je uvedeno o imovini dolžnikov Josipa Grassellija in Marije Grassellijeve, neprokoliranih trgovcev in posrednikov v St. Jakubu št. 11 pri St. Juriju ob juž. želez. (poravnalni upravitelj dr. Frid. Zanger, odvetnik v Celju; narek za sklenjanje poravnave pri okr. sodišču v Celju 18. aprila ob pol 9., prijavni rok do 18. aprila, ponudena kvota 40% v 10 meseč. obdobju). — Prav tako je uvedeno poravnalo postopanje o imovini dolžnikov Avgusta Hölbla in Loze Hölblve, lesnih trgovcev in posrednikov v St. Vidu pri Vuzenici (poravnalni upravitelj dr. Vid. Winterthaler, odvetnik v Mariboru; narek za sklenjanje poravnave pri okr. sodišču v Mariboru 14. aprila ob 10., prijavni rok do 9. aprila). — Konkurz je razglašen o imovini Ludvika Gaiška, trgovca v Spodnji radinji pri Celju (upravitnik mase dr. Frid. Zanger, odvetnik v Celju; prvi zbor upnikov pri okr. sodišču v Celju 22. marca ob 8.15, oglašitveni rok do 20. aprila, ugovorilni rok 2. maja).

— Potrjena je prisilna poravnava, ki jo je sklenil dolžnik Jos. Minarič, trgovec v Mariboru, Glavni trg 17, s svojimi vniki za 45% kvoto terjatev, plačljivo v 12 mesečnih obrokih).

— Doblave. Prometno-komercialni oddelek direktorja državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobave oglejnega ogradja. (Predmetni oglaš. so na vpogled v Zbornici za TOI.) Dne 26. t. m. se bo vršila pri ministrstvu prometa, pošte, telegrafa in telefona (odsek za nabavo) v Beogradu četna licitacija glede dobave 3 kompletnih naprav za električno merjenje telefonsko - telegrafskih linij in kablov (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, narek pa pri omenjenem odseku, Palmčičeva ulica 2.)

Borze

14. marca.

Na ljubljanski borzi ta je danes doar po zadnji oslabitvi zopet dvignil, prav tako devize Pariz, Praga, Trst in Amsterdam. London je za malenkost popustil. Ekskluzivno je bilo prodanih 34 komadov delnice »Union-hotelske in stavbinske d. d. v Ljubljani po 760 Din komad (s kuponom 1932).

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je Volja škoda za mare trgovala po 243 in za december po 244. Dolarski papirji so se nadalje okrepili. Tako se je 7% Blairerovo posojilo trgovalo po 51,50 — 53, 8% po 50 do 57 in 7% Seligmanovo po 52 — 53.

Devize.

Ljubljana, Amsterdam 2275.19 — 2286.55, Berlin 1341.29 — 1352.00, Bruselj 786.84 — 790.78, Curib 1061.35 — 1069.85, London 203.80 — 205.40, New York tek 5622.16 — 5650.42, Pariz 222.37 — 223.49, Praga 167.20 — 168.06, Trst 291.72 — 294.12.

Zagreb, Amsterdam 2274.19 — 2286.55, Berlin 1341.29 — 1352.00, Bruselj 786.84 do 790.78, London 203.80 — 205.40, Milan 261.72 do 264.12, New York kabel 5644.16 — 5672.42, New York tek 5622.16 — 5650.42, Pariz 222.37 — 223.49, Praga 167.20 — 1678.06, Curib 1064.25 — 1069.85.

Curib, Beograd 9.02, Pariz 20.31, London 18.55, New York 515.75, Bruselj 72.10, Milan 26.70, Madrid 30.45, Amsterdam 207.50, Berlin 122.75, Stockholm 102.50, Sofija 3.78, Praga 15.26, Varšava 57.80, Bukarešta 3.07.

Blat.

Zagreb, Državne vrednote: Volja škoda 243 — 245, za mare 243 — 247, za april 240 do 244, za maj 241 bl., za december 243 do 244, 7% investicijske 62 — 64, 4% agrarne 30.50 den., 9% beurliske 41.25 — 41.50, 7% Blair 51.75 — 52, 8% Blair 50.375 — 50.50, 7% Drž. hotele, banka 52.75 — 53.

Beograd, Volja škoda 243, 240, 238 zaklj., za mare 240, 238 zaklj., 7% investicijsko

68, 63.50 zaklj., 4% agrarne 31 — 32, 9% beurliske 42, 41.75, 41.50 zaklj., 7% Blair 53 den., Narodna banka 4100, Priv. agrarna 238, 234, 232 zaklj.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 14. marca. Začetni tečaj: Pšenica: za mare 57.025, za maj 60.625, za julij 62.625; koruza: za maj 36.625, za julij 42.

+ Novosaška blagovna borza (14. t. m.) Tendence nespremenjena, le za koruzo vrstva. — Prometa je bilo 55 vagonov. Rž: baška 165 — 170. — Oves: baški sreski, baški 125 — 130. Jermeni: baški in sreski 63.04 kg 125 — 130; baški in sreski, pomladni 67.68 kg 150 — 160. Koruza: baška, sreska, baška 86 — 88; baška, okol. Sombor 88 — 90; baška, sreska, baška, za april-maj-junij 92.50 — 95; sreska, nar. Sid 88 — 90. Moka: baška in baška »Ozga«, baška in baška »Ozga« 360 do 380; št. 2 340 — 360, »5« 305 — 315; »6« 255 do 265; »7« 190 — 200, »8« 122.50 — 127.50. — Otrubi: baški in sreski 90 — 92.50, baški 80 — 85, Fitel: baški, sreski, beli, brez vrste 180 — 185.

+ Budimpeštanska terminska borza (13. t. m.) Tendence stalna. Pšenica: za mare 13.13, za maj 13.77 — 13.78, koruza: za mare 16.20 — 16.30, za maj 16.64 — 16.65.

Sport

Prvenstvo Ljubljane in dravske banovine v table tenisu za leto 1932

SK Ilirija razpisuje prvenstvo Ljubljane in dravske banovine v table tenisu za leto 1932, ki se bo vršilo 27. in 28. t. m. v Ljubljani.

Pravico tekmovanja imajo vsi v JTTS včlanjeni klubi, kakor tudi klubi inozemskih zvez.

Tekmovanje se vrši v naslednjih disciplinah:

Single gospodov za prvenstvo dravske banovine. Cup best of five, zadnja četvorica igra po sistemu na točke.

Single gospodov za prvenstvo Ljubljane in za prehodni pokal. Čisti cup best of five sistem.

Single dam za prvenstvo Ljubljane in dravske banovine. Cup best of five sistem, če se pripravi več kakor 6 tekmovalk.

Double gospodov in dam za prvenstvo Ljubljane in dravske banovine. Cup best of five sistem.

Mixed double za prvenstvo Ljubljane in dravske banovine. Cup best of three sistem.

Turnir moštev za prvenstvo Ljubljane in dravske banovine. Sistem na točke best of three. Moštvo tvorijo 3 igralci in 3 rezervi. Klub lahko prijavi največ dve moštvi.

Turnir amaterskih igralcev. Cup best of three sistem.

Tekmuje se po pravilih ITTF s Thema Jacques žogami.

Prijavnina znaša za prvo disciplino 10 dinarjev (ako isti igralec tekmuje tudi v drugih disciplinah), za vsako nadaljnjo 5 Din. Moštva 30 Din. Gas in kraj objavi prireditelj pravočasno v časopisu. Prijave s prijavnino je poslati do Zrebanja, ki bo 26. t. m. ob 20. v kavarni »Evropia«, na naslov Lokovšek Mirko, kavana »Evropa«.

2SK Hermes. Danes ob 20. seja upravnega odbora v našem lokalu, vila Kovčič, Podlimbarska ulica.

Tekmo v smuku bo priredila SK Ilirija za prehodno ljubljansko darilo g. barona Borna, »kozorogov roga« v soboto dne 19. t. m. Start na vrhu ljubljanske ceste ob 11. dopoldne, cilj pri cerkvi sv. Ane. Dolžina proge znaša 24 km, višinska razlika 540 metrov. Srebrni kozorogov rog postane last zmagovalca po dveh zmagah »porodoma« ali po treh v presledkih. Tekmuje se po

Iz življenja in sveta

Maršal Hindenburg

Je dobil pri nedeljskih volitvah nad 18 milijonov glasov in bo pri ožjih volitvah 10. aprila gotovo ponovno izvoljen za predsednika Nemčije

Smrt „kralja vžigalic“

Konec minulega tedna je v Parizu izvršil samomor svetovnoznani kralj vžigalic, 52-letni švedski industrijec in finančnik Ivar Kreuger. V petek se je bil pripeljal iz Amerike v Pariz, kjer se je mudil v poslovnih zadevah tri mesece. Za soboto ob 11. uri dopoldne je določil sestanek s svojim sotrudnikom Littorinom. Naročil je njega in svojo pariško tajnico Karin Bokmann v hotel du Rhin. Ko ga ni bilo ob določenem času, sta Littorin in Bokmannova telefonirala najprej Kreugerjevi oskrbnici,

da je do zadnjega izplačeval najtrdnjeje dividende, začela majati tla. Ko se je poostila svetovna gospodarska kriza, je šlo tudi Kreugerju s sabo in načrt svetovnega telefonskega trsta, ki ga je hotel izvesti, je propadel. Vse to, zlasti pa silen padec njegovih delnic ga je tako potrla, da je vzel samokres in si pognal kroglo v glavo.

Kreuger kot človek

Kreuger, ki je bil kot finančnik svetovni pojav in je zaposloval v svojih tvornicah nad 60.000 delavcev, je živel kot oseba izredno skromno in nesebično življenje. Lehtko se reče, da je na tisoče njegovih namestencev živelo razkošneje od njega, ki je imel palače skoro v vseh krajih sveta in so mu rabile zgolj za poslovna posvetovanja. Bil je preprosto do skrajnosti, zelo nedostopen in ni šel nikamor brez spremstva, sicer mu je bila samotna najljubša prijateljica. Tudi je Kreuger čel tal do zadnjega, samc in s tem demantiral vesti, da se kani zaročiti s švedsko grofico Wachtmeister. Kot poslovni človek je bil optimist redkega kova in temu je najbrže pripisati, da je tako tragično zaključil svoje izredno delavno in uspešno življenje.

Bolnik in zdravnik

Svoje čase je bil dr. Marschalk znamenit pariški kirurg. Nekega dne so pripeljali k njemu bogatina Vespazova, na katerem je izvršil Marschalk težavno operacijo, ki se je posrečila. Vespazov je obljubil zdravniku za primer, da se operacija posreči 100.000 frankov nagrade. Toda Marschalku je praksa dobro uspevala, zato mu ni bilo do denarja. Vespazov mu je dejal, ko je odhajal iz bolniške oskrbe: »Zavrnili ste ponudbenih 100.000 frankov, a jaz sem jih naložil na posebno knjižico in sem jih spravil za Vas, če bi jih kdaj potrebovali.« Dolgo let ni Marschalk potreboval milostne podpore, slednjič pa se je zgodila nesreča, da je postal nesposoben za delo in tedaj je pisal Vespazovu. Bogatin pa mu je zaničljivo odvrnil, da nima zanj nobenega denarja. Zato je kirurg vložil tožbo in pariško sodišče mu je priznalo pravico do Vespazovih 100.000 frankov, od katerih pa mu bo ostala komaj polovica, kajti drugo polovico so porzili pravdarski stroški.

K ugrabljenju Lindberghovega sina

Ameriška policija je po zadnjih vesteh sprejela ponudbo bandita Al Capona za njegovo sodelovanje pri iskanju Lindberghovega sinčka. To pomeni popolno kapitulacijo ameriške javne varnosti pred banditskimi tolpami. Al Capone je ponudil za izpustitev iz ječe 200.000 dolarjev jamčevine. Na sliki zgoraj: sprednja in zadnja stran dopisnice, ki jo je prejel Lindbergh po ugrabljenju s sporočilom, da je otrok zdrav. Spodaj na levi leste, ki je služila roparjem pri njih dejanju (rekonstrukcija čina), na desni Lindberghov otrok 14 dni pred ugrabljenjem

Električna hiša

V Holesovicah pri Pragi bodo v začetku prihodnjega meseca otvorili prvo električno stanovanjsko hišo. Posebnost stavbe bo ta, da bo dobivala razsvetljavo, tok in kurjavo od elektrarne. V vsaki kuhinji bo električno ognjišče, frigidare za električnim pogonom in poseben kabinet za likanje. Toplo vodo bo hiši dobavljala praška elektrarna. V hiši bodo tudi štiri pralnice, kjer bodo električni stroji prali perilo, druge naprave pa ga bodo sušile s pomočjo elektrike. Vsako stanovanje bo imelo tudi posebno merilno napravo za vodo in aparat bo kazal, koliko vode se porabi v vsakem stanovanju. Za posle bo v vsakem stanovanju posebna garderoba s kopalnico. Novost hiše bo tudi garaža za otroška vozila. V hiši bo 70 stanovanj z eno do pet sob nekaj stanovanj bo tudi za samce. Načrt za električno hišo je napravil arhitekt Föhr.

Karin Michaelis

danska pisateljica, znana po svojih socialnih in aktualnih snoveh, posebno pa po knjigi »Nevarna starost«, bo obhajala 20. marca 60letnico svojega rojstva.

Bodoče človeštvo

Izumitelj Marconi je govoril te dni v Londonu o bodočnosti človeštva. Po njegovem se približuje doba, ko bo znanost pripravila masi večjo srečo in udobnost. Tudi preprosti ljudje si bodo tedaj lahko privoščili vse to, kar je danes pridržano bogatinom. Mišice bodo imele v življenju kakor v industriji čedalje manjšo vlogo in možgani bodo prevzeli večji del njihovih funkcij. Stroji bodo opravljali vse delo in to veliko hitreje nego človeške mišice. Zato pa ne bo brezposelnost postala večja, ker bo človeštvo rabilo veliko več duševnih delavcev in se bodo ti razvili iz ročnih.

Gallspach – žrtev krize

Gallspachi čudodelnik Valentin Zeileis in njegov sin dr. Fritz Zeileis sta postala žrtvi gospodarske krize. Bivši bolniki so jima napravili toliko odškodninskih pravic, da jima s skrajnim naporom jedva odolevata. Sedanjí položaj je tudi popolnoma izpodrejal dotok tujcev v Gallspach, kar je silno potrla ondotno prebivalstvo. Gallspach se je namreč v zadnjih letih docela preuredil v velezdruvišče. Zdaj pa so našli na zidovih lepake, v katerih groze neznanci, da bodo Zeileisu in njegovemu sinu zavili vrat, ker sta zakrivila propast cvetočega mesteca.

Za Veliko noč

izredne ugodnosti pri nabavah oblek in površnikov za gospode. Zadnje novosti sukna za pomlad oddajamo po neverjetno nizkih cenah.

Drago Schwab, Ljubljana

Briandova zadnja pot v Parizu

Pogrebci s krsto, ob strani člani francoske vlade, diplomatski zbor in sorodstvo

Dim in saje v Londonu

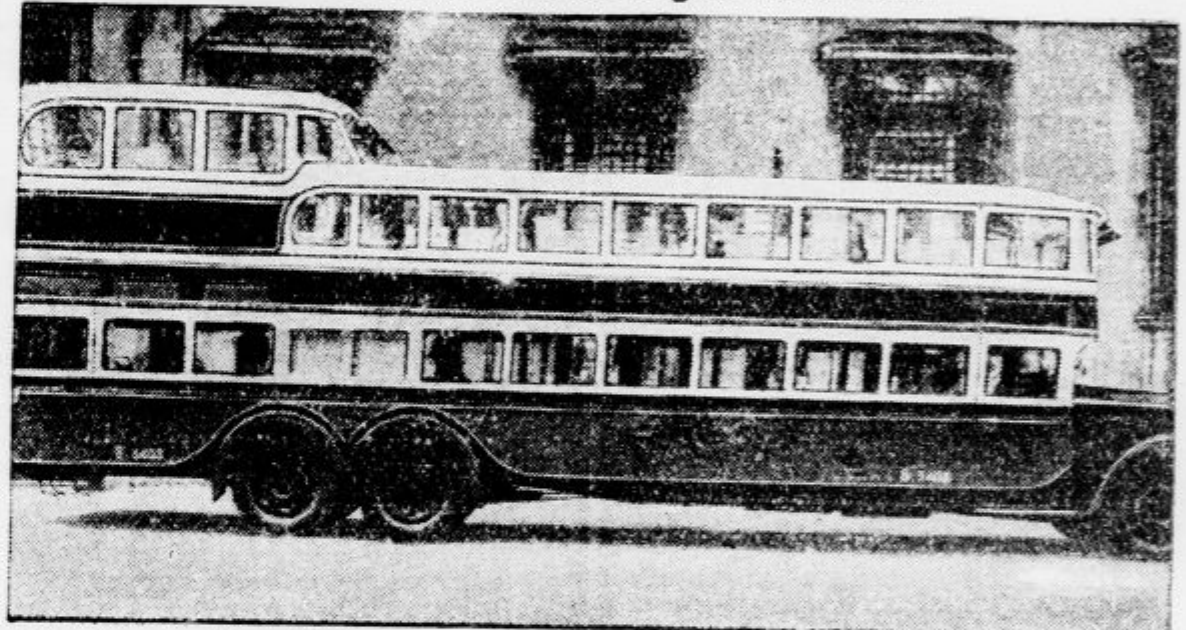
Anglija vodi že leta žilav boj proti dimu in sajam. Škoda, ki jo povzroča ta velikomestna nadioga, računajo na 80 milijonov funtov, od tega odpade samo na London 7 milijonov, na Manchester 3 milijone, na Birmingham in Liverpool po 2 milijona angleških funtov. A vse te številke ne upoštevajo zdravstvene škode, ki jo trpi prebivalstvo. Značno postavko v računu škode izda uničenje, ki ga povzroča dim v rastlinskem svetu. Zamenjava izumirlih rastlin z novimi rastlinami v enem samem parku zahteva letno n. pr. 1500 funtov.

Dim zmanjšuje učinkovite sile sončne svetlobe in ne propuša ultravijoličnih žarkov. Dim zalepi luknjice, skozi katere rastlina diha, kislinke sestavine dima pa povzročajo, da listi in veje ovenijo. Saje, ki padajo na tla, preprečujejo

nadalje zračenje korenin. Vsi ti škodljivi vplivi in učinki pa se ne omejujejo zgolj na mesta, temveč se razširjajo tudi na deželo. Zato je ogromna tudi škoda, ki je dim prinaša poljedelstvu.

Se večja je, kakor rečeno, škoda, ki jo dim povzroča ljudskemu zdravju. Dočim je čistoča jedi in vode pod stalnim nadzorom, tega pri zraku, ki ga človek vdihava, ni — a dokler to vprašanje ne bo rešeno, ne bodo odpravljene bolezni dihal. Na Angleškem pa znašajo smrtni primeri radi bolezni v dihalih dvanajstino vseh smrtnih slučajev. Da je dim v prvi vrsti kriv tega umiranja, nam kaže že to, da je umrljivost med otroci zaradi pljučnice in bronhitisa po mestih dvanajstkrat večja nego na deželi. Katran in žveplene kisline v dimu dražijo sluznice, kri ne more dobiti dovolj kisika, srce pa opeša.

Dve in pol nadstropni omnibus

Rim je nabavil za izlete v okolico nov tip avtobusov, ki je v njih za 88 potnikov prostora. Voz te vrste je tri in pol m visok ter ima zadaj na strehi še poseben nastavek, ki nudi potnikom lep razgled po okolici

Drobne zanimivosti

Briandova avenija

Pariški predmestje Montrouge je sklenilo imenovati cesto, ki drži iz Pariza v Orleans, Briandovo cesto. Temu sklepu se bodo pridružile tudi mnoge druge občine v Franciji, ki bodo imenovale po eno svojih ulic v Briandovim imenom.

Ženske in tajnost

Francoski senat je sprejel zakonski predlog, ki pravi, da se ženske ne smejo pripuščati k notarskemu poklicu, in sicer zategadelj, ker izkušnja kaže, da ne morejo ohraniti tajnosti kakor zahteva zakon

Največji evropski hotel

Največji evropski hotel grade sedaj na Angleškem. Imel bo tisoč sob za tujce in poleg vsake sobe kopalnico. Poslopje bo visoko devet nadstropij, na strehi bo vrtna restavracija in pristajališče za letala. Stavbo bodo izročili prometu spomladi 1933. Njeno ime bo Hotel Cumberland.

Vozovnice na obroke

Angleške železniške družbe so sklenile oddajati vozovnice tudi proti plačilom na obroke. Uredile so sistem odplačevanja z bankami. Proti posebnemu potrdilu dobi potnik vozovnico na postaji brez gotovine. S tem hočejo angleške železnice pospešiti železniški promet posebno v polnem času.

Italija ima 271 svetnikov

Neki statistik je izračunal, koliko svetnikov odpade na vsako državo. Prišel je do zaključka, da imajo Italija 271, Francija 116, Španija 55, Belgija 13, Nemčija in Anglija vsaka po 6 svetnikov, Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija ter Avstrija pa vsaka po enega svetnika.

Bivši vodja habsburške pisarne

Te dni je umrl na Dunaju 88 letni bivši tajnik cesarja Franca Jožefa dr. Fr. Schiessl-Perstorf, eden najvplivnejših mož nekdanjega dunajskega dvora v stari monarhiji. Služboval je najprej pri poslanstvu v Petrogradu, potem v Teheranu, Carigradu in 1895 je bil imenovan za avstroogrskega poslanika v Beogradu, kjer je deloval štiri leta. Od tam so ga poklicali na dunajski dvor, kjer je postal tajnik Franca Jožefa in ostal to do cesarjeve smrti. Kakor vsi dunajski uradniki, je bil dr. Schiessl zaupna oseba in je do zadnjega ohranil službeno zaupane mu tajne. Pravi, da je v zadnjih letih pisal spomine, katerih pa ni sam objavil.

Sonja Henie v dilemi

Iz Osla poročajo, da je Sonja Henie, zmagovalka v umetnem drsanju na svetovni olimpijadi v Lake Placidu, ki se je že vrnila iz Amerike v Pariz, prejela poziv od norveške zveze za umetno drsanje na ledu, naj se nevtvero vrne v domovino. Obenem ji je prepovedano do nadaljnjega nastopati v evropskih prestolnicah. Če se ne bo sportnica pokorila tej zahtevi, bo izključena iz vseh sportnih društev in proglašena za profesionalko.

Pol za šalo, pol zares

Cerkev in kino

Učiteljica sprašuje učenke v novem razredu po veroizpovedi roditeljev. Pokliče tudi Elico, ki se ji seveda še ne sanja o razlikah med cerkvami. Da bi ji nazorneje predočila, kaj bi rada izvedela, jo vpraša: Kaj hodi tvoja mamica v našo ali pravoslavno cerkev?

Elica se odreže: Moja mama hodi v kino!

Birokrat

»Gospod predstojnik, naša registratura se strahovito veča. Prosim za dovoljenje, da se deset let stara pisma lahko unijo.«

»V redu. Samo napravite poprej prepise.«

Po vlogu

»Kaj, pri vlogu so vas zasačili?«
»Oprostite, stražnik me je prijel šele ko sem hotel odnesti plen.«

Vsak dan ena

»Nesrečni otrok! Dve uri sem sviral uspevanko, pa noče zaspati!«

J. O. Curwood

Na meji sveta

Nawadlook je prilezla za njo, privlekla za seboj drugo puško in prinesla v predpasniku kup nabojev.

In zgoraj ob temni podstrešni lini so uprežale Sokwennove podlasice oči senco, ki se je gibala zunaj v sivi megli, in njegova puška je spet poslala Johnu Grahamu in njegovemu ljudem svoj smrtonosni pozdrav. Smehljaj je izginil. Mary mu nasmeje, kakor da bi ga bil veter odnesel. Ječanje se je izvil iz njenih prsi, ko je videla, kako se je mož, katerega je ljubila, vzravnal pred odprtim oknom, da bi kljuboval leteči smrti, ki je spet zabobnala svojo hudobno pesem po debelem tramovju.

25.

Stari, oprezni bojevnik Sokwenna je bil zadela tudi okna v spodnji izbi in pustil povsod le ozko špranjo, komaj tolikšno, da je bilo mogoče streljati skozi njo. Alan je držal svojo puško v taki špranji, med tem ko so zunaj streljali sivo, čedalje bolj gosto nočno meglo. Slišal je sikanje in udarjanje svinčenk. Brzo so švigale preko hišne strehe in brnele in brenčale po zraku kakor jezne čebele. Udarjale so v lesene stene in votlo bobnale obnje kakor členki ob zrelo dinjo. Hrup brenčočih in udarjajočih svinčenk je bil kar omamen; zdelo se je, da ne morejo imeti ta zrna nikakega posla s smrtjo. Alan je brez strahu strmел v tisto smer, od koder so pokali strelji, in v temi napeto iskal cilja. Tu pa tam je opazal nejasne senčne proge, naznačbe, očitne postav — in na te je meril in streljal, kakor hitro je mogel. Nato se je potuhnil, pomolil izstreljeno puško

od sebe — in Mary Standisheva mu je podala drugo nabito. Smrt na voščena bledica ji je pokrivala obraz. Njene oči so čudno bolestno strmele vanj in se niso mogle odtrgati od njegovega lica; v njenih spačenih črtah se je zrcalila muka smrtnega strahu. Ni se baia zase — za Alana se je bala. Njegovo ime je bilo na njenih ustnicah, neslišen šepet, zasopla molitev brez razumljivih besed. In v tistem trenutku je šinila svinčenka skozi odprto, pred katero je pravkar še stal, siknila kakor razjarjena strupena kača in z vso močjo udarila v nekaj za njima. Mary je zavpila in ovila Alana roke okoli potuhnjene glave.

»Moj Bog, ubili te bodo, če boš stal tam!« je zastokala. »Predaj me jim, Alan. Če me ljubiš — predaj me jim!«

Puh belega prahu je prhnil v medli soj sveče — za njim še eden, tako blizu mimo Nawadlooka, da je oblila Alana mrzla zona. Svinčenke so uhajale skozi prst in mah, s katerima so bile zadelane razpoke med tramovjem hišnih sten. Še preden je Mary uganila, kaj se godi, je Alan zgrabil njeno vitko telo, skočil z njo k loputnici in jo malone pahnil po stopnicah. Nato je prišilil Nawadlooko, da je šla za njo, in jima malone vrgel svojo izpraznjeno puško in predpasnik z naboji. Njegov obraz je bil divje spačen.

»Če ne ostaneta spodaj,« je zakričal, »tedaj pojdem ven in se bom zunaj boril! Razumeta? Ostanita, kjer sta!«

Njegova skršena pest jima je mahala pred obrazom, glas se mu je trgal od razjarjenosti. Spet je zagledal puh belega prahu, svinčenka je treskoma udarila v kositrno posodo. Tak za pokom se je začul iz podstrešja Keokin vzrok.

Zgoraj v temi je Sokwennova puška rožljaje padla na tla. Stari bojevnik se je zvil in si pritisnil shujšane roke na želodec. Ležal je na kolenih. Sapa mu je žvižgala in hropila. Nato se je počasi

vzravnal, rekel Keoki nekaj besed, da bi jo pomiril, in iznova stopil s puško, ki jo je bila nabila zanj, k svoji strelnici.

Keokin vzrok je bil komaj zamrl, ko je Alan že stal na lestvici in poklical Keoko k sebi. Keok je hipaje prišla k njemu v trdi temi in mu povedala, da je Sokwenna zadet. Alan jo je zgrabil in jo zavlekel k Nawadlooki in Mary.

Nato se je vrnil k svojemu oknu, proseč Boga, da bi mogel kaj videti in masčevati Sokwennu. In kakor v odgovor na to molitev za luč je mahoma zagledal svojo hišo čudno razsvetljeno. Plesoča rumena svetloba je zaplapolala v oknih in planila skozi odprta vrata v noč. Tako svetlo je bilo, da je videl, kako se je vlažna megla nalik hlapnemu pajčolanu spuščala na zemljo. Srce mu je burno razbijalo, zakaj svit je postajal od trenutka do trenutka močnejši. Zažgali so bili njegovo hišo! To niso bili več belci, bili so divjaki!

A dasi mu je srce tako burno razbijalo, je vendar ostal miren in premišljen. Njegove oči so iskale cilja, kakor na lovu. Sokwenna se ni več ganila. Najbrže je bil mrtev. Keok je htela spodaj v kleti. Nato je zagledal tri ali štiri postav, ki so se gibale v svetlobi. Počakal je, da jih je bilo bolje videti — sluteč, kaj so mislile: da v hiši, ki je bila od svinčenk preluknjana kakor rešet, ni več nasprotnika, zmaga za boji Poprosil je Boga, da bi bil tisti, na katerega je pomeril, Graham — in sprožil. Postava se je zgreznila na tla, kakor človek, ki si ga smrtno zadel. Nato je jel hladno streljati na ostale — ena, dve, tri, štiri — in dvajdeset četvorice je zadel. Zadovoljno si je dejal, da je ob takih okoliščinah dobro opravil svoj posel.

Nato je skočil nazaj po drugo puško. Mary ga je že čakala, glava in ramena so ji molila iz kleti, ko mu je pomolila orožje. Ihtenje brez solz ji je stresalo telo.

ROUGE FRAMBOISE DORIN

Kot nekdanj

Tako sedaj

ostanem za vedno
Vaš zvesti prijatelj.

Brezplačen vzorec pošlje na zahtevo:
Ernest Thiriet, Zagreb, Boosovičeva ul. 3.

17. življenja na deželi

VIČ Hudi časi ne morejo ubiti idealizma naše dramske družine. Ta ne obstoji iz poklenih igralcev, amok iz judi ki hodijo dan za dnem za svojim vsakdanjim kruhom. Svoj prsti čas žrtvujejo lepi gledalški umetnosti iz same ljubezni do nje. Ta družina je položila v nedeljo zopet javen račun svojega nesebičnega dela. Pred kratkim smo imeli v gosteh Sentjakobčane in Šiškarje in naravno je da je bila sedaj razvednost nas vseh zelo velika, kako se bodo odrezali domači. Prišli smo vsi na svoj račun. Igrali so burke »Pred poroko« pred natičeno polno dvorano. Igra je potekla izvrstno in publika se je zabavala prav dobro. Iz plahih svojčasnih zavetnikov smo dobili prvovrstne igralce, na katere smo seveda prav ponosni. Režijo je imel v rokah br. Paternost, ki je igro lepo nastudiral in zato tudi lepo izvedel. Ne smemo pozabiti seveda uslužnega br. Drenovca, ki pomaga povsod koder je potreba. Vloge so bile v dobrih rokah in v večjih vlogah so se odlikovali: Dacar, Willenpart, Ambrož, Paternost, z gospo in Eravčeva, ki je bila v vsem prvovrstna. Prav tako so izborni podali svoje vloge: Gasperinova, Jenkova, Knezova, Thalerjeva, Velušček, Podlogar in Puh. Toaletne so bile pri damah kar zavidana vredne. Maske so bile v splošnem prav dobre, vendar bi se dalo mogoče v bodoče še kaj izpopolniti, ker je naša publika precej kritična in iztakne vsako napako. — Naši igralci so torej odrezali prav dobro in menim da je prav, če malo kritiziramo predolge prve. Treba bi bilo na račun premalega števila tehničnega osebja za orodje, ker gre postavljanje kulis zelo počasi od rok. Ali ne bi nastopil ob takšnih pavzah domači orkester? Tudi začetek mora biti vedno točen, sicer pride zamuda v navado. Pogled na publiko je povedal, da se zbira v našem Sokolskem domu najbolj pestra družba in da ni prav nobene napetosti med posameznimi stavovi. Tako je prav in tako naj tudi ostane. Vesele gre bodo vedno dobro obiskane. Življenje je tako danes trdo in zato naj se vsaj ob nedelji malo razvedrimo. Prihodnjo nedeljo popoldne bo mladinska igra »Zeklad« da se pokaže enkrat tudi naš dramski naraščaj.

TACEN POD SLOVO GORO. Dočim smo imeli prej že nekaj let večkratno dnevno direktno avtomobilsko zvezo v Ljubljano, smo danes brez nje in se moramo posluževati vlaka kakor pred 10 leti, kajti tramvaj ne pride za nas toliko v poštev, ker je bolj oddaljen kakor železniška po-

staja. A ne samo to! Pomagati moramo tudi dejstvo, da se je s prejšnjo avtomobilsko zvezo tujski promet tako razmahnil da je bila šmarna gora dnevno zelo obiskana. Pozivamo odlične čim elje, da to uvažujejo in m zaradi tujskega prometa pomagajo do zopetne direktne zveze ali v Ljubljano ali vsaj do tramvaja. S tem ne bo ust zeno le občanom, ampak v prvi vrsti posetnikom šmarne gore in kar je glavno, razvoju tujskega prometa.

MUTA OB DRAVI. Podružnica Zružbe sv. Cirila in Metoda priredil dr. Jožefov v prostori gostine g. Leitingerja tombolo v prid siromašnim šolskim otrok. Tombolske karte so samo po 2 kopece se v trgovini g. Pakja. Med bitki (okrog 100 po številu) so same koristne reči, tako tricemni radijski parat s plačano pošto takso za 3 mesece (darilo učiteljice gđ. Bantavce), kompletne moška obleka in 50 kg moke. Segajte po kartah, ker s tem pomagata s otrokom.

DOMZALE. Godbeno društvo uprizaro v nedeljo 20. t. m. v svojem domu v Domžalah igro s petjem v sedanih slikah »Carški sel«. Začetek točno ob 15. Pri prireditvi bo sodeloval društveni orkester.

BOHINJ. Občni zbor Tujsko-prometnega društva pri Sv. Janezu bo 19. t. m. ob 14. v hotelu »Sv. Janez«. Vabljeni vsi.

MOKRONOG. Občni zbor tukajšnje Ciril-Metodove podružnice bo 17. t. m. ob 8. zvečer v garderobi Sokolskega doma. — Člani se vjudno vabijo k udeležbi.

ST. JERNEJ NA DOLENJSKEM. V nekaj dneh pridejo v St. Jernej štirje žrebci iz bavovinske žrebnarice na Selu. Izposloval jih je sedanji občinski odbor pod županom g. Radkovičem. S tem se bo pričela zopet redna gojitelj konjstva, ki je v tej okolici do ma za povzdiglo sadjarskega bo naša podružnica sadijskega in vrtnarskega društva letos pomladi zasadila na občinski njivi večje drevnino. — V pomoč kmetu, ki mu pogi ne živina, se je udeležila hvala vredna socialna zadruga Zvinorejska samopomoč, kateri načeluje g. Čampa. — Avtobusno podjetje Tapred v Zagrebu, ki vzdržuje promet Novo mesto — Brežice — Zagreb in nazaj, je postavilo v promet nov udoben avtobus.

CERKLJE OB KRKI. Dne 6. t. m. se je ustanovila krajevna organizacija JRKD za našo občino. Po daljšem stvarnem govoru župana g. Hrvatitja Martina se je vpisalo v organizacijo lepo število članov, ki so si izbrali v odbor odlične in poštvalne moške in sicer gosp. Hrvatitja Martina za predsednika, Jurčiča Martina za podpredsednika, gosp. Kabaja Ludevita za tajnika, gosp. Ziberta Jožeta za blagajnika, Odborniki so gg.: Jaminč Jože, Zabkar Franc, Skvarč An-

ton, Pakec Alojzij, Kerin Alojzij in Unetič Ivan. Dobro razpoloženje članov nam jamči za lep prebiti organizacije, ki hoče vsa pe-reča vprašanja naših občanov proučiti in se boriti vztrajno za koristi našega kmeta POLJČANE. Zadnji sneg je dal našim lovcom zopet vzpodbude za lov na divje svinje. Uspeh tudi tokrat ni izostal in naši gozdovi so spet ob eno mrcino. Tokrat se je lovka srca nasmešnila hotelirju gosp. Josipu Baumannu. Pogodi! je 80 kg težko svinjo. Ta je v tem letu že peti divja svinja, ki jo je doletela smrt od številne svinjske bratovščine, ki se potika po bočkih gozdovih. — Od srede pri nas skoro neprestano sneži — je snega že nad pol metra. Zanimivo je, da je lani baš na 11. marca zakorlito z padlo toliko snega, da je bil oviran avtobusni in sploh vsi promet. Otroci niso mogli v šolo. Tudi ta petek na 11. v večini razredov ni bilo niti četrtine šolarjev.

GORNJI GRAD. Občni zbor tukajšnje moške in ženske Ciril-Metodove podružnice bo 16. t. m. ob pol 20 v čitalniških prostorih. Vsi člani vjudno vabljeni.

POLENSAK. Prvi letnik kmetijske nadejalne šole se je zaključil 6. t. m. ob udeležbi vseh obiskovalcev šole, predavateljev, odbora šole in povablencev. Zanimanje za to šolo je znak, da imajo naši kmetje voljo za splošni gospodarski napredek.

SMARJE PRI JELSAH. Dramski odsek

Modni kangarni
športni ševstvi
za fine oblike

Velika tabara,
ugodne cene!

R. MIKLAUC
»PRI SKOFU«
Ljubljana 133

nam je priredil veseloigro »Utopljenca«, ki je privlačil v dvorano mnogo hvaležnih gledalcev. Vloge so bile zelo srečno podeljene in so jih vsi igralci častno rešili. Le tako naprej!

Radio

Izvrleček iz programov
Torek, 15. marca

LJUBLJANA 11.30: Šolska ura: Poto-vanje po Bretonski. — 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas, plošče, borza. — 17.30: Otroški koticček. — 18: Salonski kvintet. — 19: Nemščina. — 19.30: Glavne razvojne faze v umetniški zgodovini. — 20: Predavanje dr. Vebra. — 20.30: Prenos iz Zagreba.

Sreda 16. marca.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Dnevne vesti. — 13: Čas, plošče, borza. — 17: Petje zbora Mestne ženske realne gimnazije. — 18.30: Morje. — 19: Ruščina. — 19.30: Literarna ura. — 20: Prenos iz Prage. — BEOGRAD 12.05: Radio - orkester. — 18: Popoldanska glasba. — 20.30: Večerni koncert. — 21.05: Jazz. — 21.25: Violinske skladbe. — 22.10: Poročila. — 22.30: Radio-orkester. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17.02: Popoldanski koncert. — 20: Prenos iz Prage. — 22: Plesna glasba. — PRAGA 17. Jazz. — 19.20: Saksofon in harmonika. — 20: Koncert češke filharmonije. — BRNO 20: Prenos koncerta iz Prage. — VARŠAVA 17.35: Baletna glasba. — 20.15: Koncert orkestra in solistov. — 21.25: Klavirske sklad-

be. — 21.55: Violina. — 28. Godba za ples. — DUNAJ 11.30: Godalni kvartet. — 12.40: Plošče. — 17: Koncert orkestra. — 20: Mešan program iz Lipskega. — 22.15: Godba za ples. — BERLIN 20: Haydnova simfonija. — 20.30: Veliki lažniki. — 21.15: Mešan program. — Godba za ples. — KÖNIGS-BERG 16.35: Popoldanski koncert. — 20: Prenos iz Stuttgarta. — 20.30: Plesni večer. — 22.30: Zabaven program. — MÜHL-ACKER 17: Glasba romantikov. — 20: Haydnova simfonija iz Stuttgarta. — 20.30: Pevska ura. — 21: Spevoigra. — BUDIM-PEŠTA 18: Orkester. — 19: Cerkvena glasba. — 20.30: Orkestralni koncert. — 22.15: Godalni kvartet. — 23.15: Plesna glasba. — RIM 17.30: Vokalni instrumentalni koncert. — 20.05: Plošče. — 20.45: Prenos oore iz gledališča.

Drogerista

izvežbano moč, IŠCEM za samostojno vodstvo drogerije. Prvovrstna ocena pogoja.

Ponudbe prosim na oglasni oddelek »Jutro« pod »Drogerista«.

„OLLA“
GUM..?

Dokazano je, da je poraba OLLA-gume mnogo večja nego ona od vseh ostalih domačin znamk skupaj, ki se objavljajo 2491

Zahvala

Zahvaljujem se tem potom vsem gg. čestitkarjem za prijazna voščila ob priliki moje 70 letnice, posebno vsem darovateljem krasnega cvetja.

Franja vd. Jakil

13. — 20. MARCA 1932.

Mednarodni velesejem

V PRAGI

Svetovni VELESEJEM, na katerem so zastopani narodi in države. — Znižana vožnja za brzovlake in navadne vlake: Jugoslavija 25 %, Čehoslovaška 33 %, Avstrija 25 %.

Pojasnila in legitimacije daje: Aloma Company, Aleksandrova cesta 2; Čehoslovaški konzulat; Putnik, Dunajska cesta. 2407

Umrl nam je naš

Jošt

dne 14. t. m.
Pokopljemo ga v sredo, dne 16. t. m. ob 10. dopoldne.

Ljubljana, dne 15. marca 1932.

Dr. Jože Jakša in soproga Soša

Občina Ljubljana
Mesto pogrebni zaved

3563

Vladimir Levstik:

Ribiči

Muhasto marčevsko popoldne je nad Parizom. Zdaj prodre sonce izadi meglenih kopren in se zasmehljiva nabrežjem in bulvarjem, kakor da bi se hotela že jutri pričeti pomlad; zdaj se skrjuje za oblake (človek kar ne ve, odkod se jemljejo tako nenadoma), in mrzla sapa potegne po ulicah, in vsi spet vemo da je zima.

Na motnem, drobno igrajočem zrcalu Seine, ko gledaš po njej navzgor, se že odraža prva rumenkasta zarja zatona.

Zatona... Še nekaj ur in bo, kakor da sonca ni več. Vele mesto bo še žarelo v milijonih svojih luči, a tam, više dalje, bliže večnega morja, ne bo svetlobe nič več. Tam bo samo mir in molk in tema. Tema in mir kakor da ni nikoli ničesar bilo in kakor da so vse predstave o bitju zgolj sanje. Kak potnik bo hodil sam po temi in bo mislil:

»Kdo ve, morda ni res ničesar več. Morda sem umrl in moje telo leži kje, med svečami ali v murgu tam za cerkvi. Naše gospe, in to, kar se hodi tod in zamišljeno rije v to gosto marčevsko noč, je morda samo poslednji spomin o bitju; drget misli, ki še ni popolnoma zapala; trepet ugaslega plamena, ki se še za trenutke lovi na tesnih, tesnih stenah tega sveta...«

Z Orsayskega nabrežja prihajam. Bil sem v salonu vnanjega ministrstva, ki od davi ni več salon Kapela je obstrta z mrtvaško črnilno, nemirna od turobnega plapolanja voščenk, zatohla od žalnih vencev in poslovinlih cvetic in dihanja

mnogih ljudi in čudne, globoke groze pred telesnim minevanjem, ki se začneja tam, glej, na katafalgu, tik pred nami.

Bled, shujšan starčevski obraz... Kako nepreklicno so zaprte te oči, kako dokončno počivajo te bele, prosojne roke, kako vidno na vekomaj so obnemela pod svojimi košatimi normanskimi brki ta usta, ki so še nedavno obetala:

»Dokler jaz živim, ne bo vojne...«

In zdaj ga ni več.

Ali je mogoče, da ni ostalo od Aristida Brianda nič drugega kakor to truplo na katafalgu? Ali je mogoče, da je to on, ljubljeneč življenja, uspeha, sreče, žensk, vsega, kar je svetlega in solnčnega? Da je to on, ki je bil dovolj pogumen in v svoji ljubezni dovolj preprost, da je sredi razmesarjene, od sovraštva še vse razbolele in zaslepljene Evrope glasno izpovedal in v zvlje vsemu, o, v zvlje vsem tako mnogim razlogom, ki so pričali in še danes, v dneh njegovega večnega odhoda, nes v dneh njegovega večnega odhoda uveljavljali svojo vero v Mir?

Dva velika moža je imela Francija med vojno. Zdaj sta oba mrtva. Prvi je bil Georges Clémenceau, ki mu je narod vzdal ime: Le Père La Victoire.

Drugi je bil Aristide Briand, ki ga narod že zdaj imenuje: Le Père La Paix...

Mnogokrat sta stala vsak na svoji strani barikade. A zmerom je bilo med njima tisto spoštovanje, ki ga čuti tudi nasprotnik od čiste vere in do resničnega moštv. Kako pravi Kipling?

»But there is neither East nor West... When to strong men stand face to face...«

In zdaj sta oba že tam, kjer je vse zemeljske borbe konec. Le s to razliko, da

je Georges Clémenceau izvojeval svojo zmago Aristide Briand pa odhaja sredi odlične bitke.

Kdo bo stal na njegovem mestu, kadar bo šlo za vse?

Zamišljen stopam po nabrežjih. Nič ne kaže, da bi bil sploh kdo odšel. Nikjer ni videti, da bi bil kdo koga izgubil, da bi kdo česa pogrešal. Življenje vrvi kakor vse, vse dni. Ljudje hitijo po svojih poslih, avtomobili hrče in trobijo, množice se gneto okoli prodajalne, ljubitelji knjig brskajo po zabojih bouquinistov. Vlačici in tovarni čolni se komaj opazno gibljejo na vodi.

In vmes, negibni, kar svečeniško v nekaj zamišljeni, posedajo na nabrežnih zidovih ribiči, z očmi uprtimi v svoje zamaške Ribiči — ali prav za prav, ljudje, ki jih tukaj tako imenujejo.

Nikoli ne vidim nobenega, da bi kaj ujel. Pred petindvajsetimi leti, ko sem šel nekoč čez Pont Neuf, se je zgodilo, da je trebušast star možiček potegnil iz vode pol pednja dolgo belico, še danes ga v duhu vidim, kako zmagoslavno je gledal okoli sebe. In gneča je nastala, in vsi so hoteli občudovati njegov plen.

Seina je umazana voda, vsi kanali se iztekajo vanjo. Ribe je ne marajo, razen tistih nekaj pokvarjenih eksemplarjev, ki so dedno obremenjeni s koprofagijo. Takih izprižen je v vsem povodnem Parizu, od Charentona do Auteuilkega mostu, kakih dvajset ali trideset. Toda sribčeve je legijoni. Vse leto jih ne zmanjka; kakorkoli je ime mesecu, zmerom je — teoretično — najboljši čas za kako vrsto rib, če bi slučajno priplavala in če

bi jo slučajno mikalo izvršiti samomor...

Pariški ribiči so heroji. Borijo se tako rekoč brez upa zmage. Zunaj, na deželi, se njihovim tovarišem bolje godi. Francijo napaja veliko rek in rib je v njih obilo, vzlic tovarnam Jezovom in takim rečem. Obilo je rek a skoraj še več je ribčev. Ne raste toliko vrb in jelš ob francoskih vodah, kolikor sedi ob njih modrih mož z ribnicami v rokah ali zraven sebe.

Kadar doseže Francoz neka leta, se navadno oženi. Ko pride spet v neka leta, postane rentnik, če ima biti s čim. A naj že postane rentnik ali ne, ribič postane prav gotovo. In sedi kje ob vodi in potrpežljivo strmi v zamašek in misli, misli, sam Bog si ga vidi, kaj.

Ali pa nič ne misli. Vsestransko se staplja s prirodo s travo in kamenjem, z lesketanjem in klokotanjem vode. In počiva. Nikjer se tako brezmejno ne spočije kakor ob vodi. Priroda te stiska ob svoje materinske prsi. Tekoča voda, ta večna, osnovna struna njenega velikega, preprostejša življenja, vrača tvojemu srcu prvotni, jasni, nezamotani utrip. In trnik, ta majcen trnik na koncu tvoje vrvice je kakor lahno ironičen simbol, da si vendarle potomec pasme, ki se redi s krovjo in mesom drugih bitij...

Tudi Francija ima postvri. In losose ima, v Bretaniji in pod Pireneji, in šinke. Lov na te bistre divje borbene ribe je prigoda boj, eibanje, nemir, doživetje, polno pretresljev. A to ni nič za široko množico ribčev. Posel te-teh je miren, blag, poln zamaknjenega pokoja.

Ne vem, da bi se bila Marat in Robespierre ukvarjala s tem športom, A za-

to se ga je oklepal nekateri drugi veliki mož. Po velikih delih so počivali, velike misli so mislili francoski starci ob svojih zelenih vodah.

In zdajci se nekoliko domislil slike, ki sem jo lani videl v »Illustraciji«: Aristide Briand stoji na hodniku svoje kmečke hiše v Normandiji, z ribnico v rokah, in lovi ribe v vodi, ki teče tik pod njim. In izraz njegovih oči, njegovega obraza, vse njegove postavbe je takisto miren in zamaknjen kakor obrazi vseh njegovih rojakov, ki postajajo in posedajo ob teh mnogih, mnogih vodah in čakajo svoje belice...

Danes se mi zdi, kakor da je bilo v tisti fotografiji nekaj ganljivega in globoko pomenbnega. Najvišje spoznanje življenja je zmerom najbolj preprosto. Prav k srcu prirode se moras stisniti, pa ga začuješ. V svojem globokem miru ti velika Mati jasno in prepričevalno razodeva odrešni pomen Mird. Kako bi bilo mogoče stati z ribnico v roki na trhem hodniku stare normanske hiše in ne čutiti, da je vojna perversnost in zločin?

In v tem iskrenem uvstvu je bil ribič Briand pravi sin svojega naroda. Ta narod marljivih delavcev, rentnikov in zamišljeno počivajočih ribčev ne hlepi po krvi. Ta narod noče vojne. Miru hoče za svoje delo, za svoj odih, za svoje prijetno, zložno, zasluženje življenje. In če se oborožuje, se oborožuje zato, da mu ne bi bilo treba kadarkoli in komurkoli na ljubo postaviti ribnice v kot in prijeti za puško.

Idejna zapuščina Aristida Brianda ne bo izginila.

Odkar živim v tej povojni Franciji, se nisem slišal niti ene bojaželjne besede.

Cene malim oglašom

Zenitne in dopisovane: vsaka beseda Din 2.— ter enkratna pristojbina za štiro ali za dajanje naslova Din 5.— Oglasi trgovskega in reklamnega značaja: vsaka beseda Din 1.— Po Din 1.— za besedo se računajo nadalje vsi oglasi, ki spadajo pod rubrike »Kam pa kame«, »Auto-motor«, »Kapital«, »V najeme«, »Poseste«, »Lokalni«, »Stanovalni oddaj«, »Stroji«, »Vrednote«, »Informacije«, »Živali«, »Obrti in Lesi« ter pod rubrikama »Trgovski potniki« in »Zasluge«, če se z oglašom nudi zasluge, oziroma, če se išče potnika. Kdor si pa pod tema rubrikama išče zasluge ali službe, plača za

Mali oglasi

Za odgovor 3 Din v znamkah

vsako besedo 50 par. Pri vseh oglaših, ki se računajo po Din 1.— za besedo, se računata enkratna pristojbina Din 5.— za štiro ali za dajanje naslova. Vsi ostali oglašni značaji se računajo po 50 par za vsako besedo. Enkratna pristojbina za štiro ali za dajanje naslova pri oglaših, ki se računajo po 50 par za vsako besedo, znaša Din 3.—

Najmanjši znesek pri oglaših po 50 par za besedo, je Din 10.— pri oglaših po 1 Din za besedo po Din 15.—

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpslati v pismo ohenem z naročilom.

Pouk

Beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. Oglasi, ki se računajo po 50 par, za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. (4)

ČAMERNIKOVA

Šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 26.
Prva občinska šola, prva
učilnica, Prospekt 15 zasloni
— pisane po 100 par
— vsaka beseda 50 par

V 3 mesecih

V 3 mesecih
V 3 mesecih
V 3 mesecih

Knjige

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja po 50 par beseda; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. (8)

Ljubljanski Zvon

Ljubljanski Zvon
Ljubljanski Zvon
Ljubljanski Zvon

Radio

Vaša beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. (9)

Radio-aparat

Radio-aparat
Radio-aparat
Radio-aparat

Služba dobi

Vaša beseda 50 par; za dajanje naslova ali za štiro 5 Din. (1)

Učenko

Učenko
Učenko
Učenko

Podzastopnika

Podzastopnika
Podzastopnika
Podzastopnika

strojepisno

strojepisno
strojepisno
strojepisno

Mizarja

Mizarja
Mizarja
Mizarja

Zobozdravniško

Zobozdravniško
Zobozdravniško
Zobozdravniško

Plešni moister

Plešni moister
Plešni moister
Plešni moister

Trgov. vajenca

Trgov. vajenca
Trgov. vajenca
Trgov. vajenca

Solsko hišnico

Solsko hišnico
Solsko hišnico
Solsko hišnico

Prodajalco

Prodajalco
Prodajalco
Prodajalco

Edgar Rice Burroughs

Edgar Rice Burroughs
Edgar Rice Burroughs
Edgar Rice Burroughs

Tarzan, kralj džungle

Tarzan, kralj džungle
Tarzan, kralj džungle
Tarzan, kralj džungle

Vzgojiteljico

Vzgojiteljico
Vzgojiteljico
Vzgojiteljico

Frizerko

Frizerko
Frizerko
Frizerko

Brivskega

Brivskega
Brivskega
Brivskega

pomočnika

pomočnika
pomočnika
pomočnika

Službe išče

Službe išče
Službe išče
Službe išče

Dekle

Dekle
Dekle
Dekle

Šofer

Šofer
Šofer
Šofer

Vrtnar-šofer

Vrtnar-šofer
Vrtnar-šofer
Vrtnar-šofer

Trgovski pomočnik

Trgovski pomočnik
Trgovski pomočnik
Trgovski pomočnik

Zagor

Zagor
Zagor
Zagor

Zobotehnik

Zobotehnik
Zobotehnik
Zobotehnik

Starejša kuharica

Starejša kuharica
Starejša kuharica
Starejša kuharica

Motocikle

Motocikle
Motocikle
Motocikle

Ford

Ford
Ford
Ford

2 oseb. avtomobila

2 oseb. avtomobila
2 oseb. avtomobila
2 oseb. avtomobila

Kupim

Kupim
Kupim
Kupim

Dekle

Dekle
Dekle
Dekle

Mlada gospodična

Mlada gospodična
Mlada gospodična
Mlada gospodična

Gospodična

Gospodična
Gospodična
Gospodična

Čebelar - mizar

Čebelar - mizar
Čebelar - mizar
Čebelar - mizar

Prodaj

Prodaj
Prodaj
Prodaj

Stanovanj. barako

Stanovanj. barako
Stanovanj. barako
Stanovanj. barako

Biljard

Biljard
Biljard
Biljard

Stelaže

Stelaže
Stelaže
Stelaže

Bukovo oglie

Bukovo oglie
Bukovo oglie
Bukovo oglie

Puhasto perje

Puhasto perje
Puhasto perje
Puhasto perje

Kompletno spalnico

Kompletno spalnico
Kompletno spalnico
Kompletno spalnico

Pozor, frizerji!

Pozor, frizerji!
Pozor, frizerji!
Pozor, frizerji!

Otroški voziček

Otroški voziček
Otroški voziček
Otroški voziček

Registrir. blagajno

Registrir. blagajno
Registrir. blagajno
Registrir. blagajno

Zobotehnik

Zobotehnik
Zobotehnik
Zobotehnik

Auto, moto

Auto, moto
Auto, moto
Auto, moto

Motocikle

Motocikle
Motocikle
Motocikle

Ford

Ford
Ford
Ford

2 oseb. avtomobila

2 oseb. avtomobila
2 oseb. avtomobila
2 oseb. avtomobila

Kupim

Kupim
Kupim
Kupim

Dekle

Dekle
Dekle
Dekle

Mlada gospodična

Mlada gospodična
Mlada gospodična
Mlada gospodična

Gospodična

Gospodična
Gospodična
Gospodična

Čebelar - mizar

Čebelar - mizar
Čebelar - mizar
Čebelar - mizar

Otroški voziček

Otroški voziček
Otroški voziček
Otroški voziček

Parni kotel

Parni kotel
Parni kotel
Parni kotel

Stroj

Stroj
Stroj
Stroj

Vrednote

Vrednote
Vrednote
Vrednote

Vsakovrstno zlato

Vsakovrstno zlato
Vsakovrstno zlato
Vsakovrstno zlato

ČERNE — juvelir

ČERNE — juvelir
ČERNE — juvelir
ČERNE — juvelir

Oblačila

Oblačila
Oblačila
Oblačila

Prima orehe

Prima orehe
Prima orehe
Prima orehe

Les

Les
Les
Les

Din 125

Din 125
Din 125
Din 125

Mizarji, pozor!

Mizarji, pozor!
Mizarji, pozor!
Mizarji, pozor!

Dijak-soba

Dijak-soba
Dijak-soba
Dijak-soba

4 dijake

4 dijake
4 dijake
4 dijake

1 ali 2 dijaka (inj)

1 ali 2 dijaka (inj)
1 ali 2 dijaka (inj)
1 ali 2 dijaka (inj)

Stanovanje

Stanovanje
Stanovanje
Stanovanje

Dvosob. stanovanje

Dvosob. stanovanje
Dvosob. stanovanje
Dvosob. stanovanje

Moderno stanovanje

Moderno stanovanje
Moderno stanovanje
Moderno stanovanje

Stanovanja

Stanovanja
Stanovanja
Stanovanja

Izde

Izde
Izde
Izde

Stanovanje

Stanovanje
Stanovanje
Stanovanje

Soba odda

Soba odda
Soba odda
Soba odda

Opremljene sobe

Opremljene sobe
Opremljene sobe
Opremljene sobe

2 opremljeni sobi

2 opremljeni sobi
2 opremljeni sobi
2 opremljeni sobi

Sobico

Sobico
Sobico
Sobico

Opremljeno sobo

Opremljeno sobo
Opremljeno sobo
Opremljeno sobo

Sostanovalec

Sostanovalec
Sostanovalec
Sostanovalec

več abonementov

več abonementov
več abonementov
več abonementov

Hišo

Hišo
Hišo
Hišo

V najem

V najem
V najem
V najem

Za zobozdravnik

Za zobozdravnik
Za zobozdravnik
Za zobozdravnik

Vinoto ali gostilno

Vinoto ali gostilno
Vinoto ali gostilno
Vinoto ali gostilno

Pridelki

Pridelki
Pridelki
Pridelki

Prima orehe

Prima orehe
Prima orehe
Prima orehe

Les

Les
Les
Les

Din 125

Din 125
Din 125
Din 125

Mizarji, pozor!

Mizarji, pozor!
Mizarji, pozor!
Mizarji, pozor!

Dijak-soba

Dijak-soba
Dijak-soba
Dijak-soba

4 dijake

4 dijake
4 dijake
4 dijake

1 ali 2 dijaka (inj)

1 ali 2 dijaka (inj)
1 ali 2 dijaka (inj)
1 ali 2 dijaka (inj)

Stanovanje

Stanovanje
Stanovanje
Stanovanje

Dvosob. stanovanje

Dvosob. stanovanje
Dvosob. stanovanje
Dvosob. stanovanje

Moderno stanovanje

Moderno stanovanje
Moderno stanovanje
Moderno stanovanje

Stanovanja

Stanovanja
Stanovanja
Stanovanja

Izde

Izde
Izde
Izde

Stanovanje

Stanovanje
Stanovanje
Stanovanje

Soba odda

Soba odda
Soba odda
Soba odda

Opremljene sobe

Opremljene sobe
Opremljene sobe
Opremljene sobe

2 opremljeni sobi

2 opremljeni sobi
2 opremljeni sobi
2 opremljeni sobi

Sobico

Sobico
Sobico
Sobico

Opremljeno sobo

Opremljeno sobo
Opremljeno sobo
Opremljeno sobo

Sostanovalec

Sostanovalec
Sostanovalec
Sostanovalec

več abonementov

več abonementov
več abonementov
več abonementov

Lepo sobo

Lepo sobo
Lepo sobo
Lepo sobo

Dve prazni sobi

Dve prazni sobi
Dve prazni sobi
Dve prazni sobi

Sobo

Sobo
Sobo
Sobo

Krasno prazno sobo

Krasno prazno sobo
Krasno prazno sobo
Krasno prazno sobo

Lepo in čisto sobo

Lepo in čisto sobo
Lepo in čisto sobo
Lepo in čisto sobo

Solčno sobico

Solčno sobico
Solčno sobico
Solčno sobico

Sobo

Sobo
Sobo
Sobo

Več gospodov

Več gospodov
Več gospodov
Več gospodov

ali gospodičen

ali gospodičen
ali gospodičen
ali gospodičen

Opremljeno sobo

Opremljeno sobo
Opremljeno sobo
Opremljeno sobo

Sobico

Sobico
Sobico
Sobico

Prazno sobo

Prazno sobo
Prazno sobo
Prazno sobo

2 gospoda ali gđc.

2 gospoda ali gđc.
2 gospoda ali gđc.
2 gospoda ali gđc.

Majhno sobico

Majhno sobico
Majhno sobico
Majhno sobico

Sobe išče

Sobe išče
Sobe išče
Sobe išče

Lepo sobo

Lepo sobo
Lepo sobo
Lepo sobo

Klavir

Klavir
Klavir
Klavir

Kratek črn klavir

Kratek črn klavir
Kratek črn klavir
Kratek črn klavir

Pozor! Pevska društva!

Pozor! Pevska društva!
Pozor! Pevska društva!
Pozor! Pevska društva!

Dopisi

Dopisi
Dopisi
Dopisi

Na Vaši psili

Na Vaši psili
Na Vaši psili
Na Vaši psili

Brockmanove podplate

Brockmanove podplate
Brockmanove podplate
Brockmanove podplate

Brockmanovi podplati